

ธรรมฝ่ากิเลส

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสฺส โท

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๖

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากุด อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ ตั้งใจฟังธรรมนะ ธรรมะเป็นของประเสริฐ เป็นของประเสริฐมาก เป็นของประเสริฐจนเป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามธรรมจับต้องกันไม่ได้ เราหาสิ่งนี้ไม่ได้ ถ้าไม่พบพระพุทธศาสนา ไม่พบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ศาสนธรรม ใด เราเป็นชาวพุทธ อยู่ใต้ร่มธงของพระพุทธศาสนา พุทธศาสนา พุทธะเห็นใหม่ พุทธะคือหัวใจ พุทธะคือผู้รู้ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานในหัวใจ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้ตื่นนั้น เป็นผู้ที่พยายามเข้าใจ แสวงหาตัวเอง แสวงหาธรรม ความเป็นจริงในหัวใจของเรา ถ้าหัวใจดวงนี้เข้าถึงความเป็นจริงในหัวใจของเรา อันนี้จะเป็นว่า เป็นความเห็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน จะตื่นขึ้นมา ตื่นจากวังวนของโลกนี้ อยู่กับโลกเขา วังวนของโลก จิตนี้จะหมุนไปตามโลกเขา

ปฏิสนธิจิต จิตนี้เกิดในครรภ์ของมารดา ปฏิสนธิวิญญาณ วิญญาณเกิดเป็นอินทร์ เป็นพรหม เกิดต่างๆ กันไป เกิดแล้วก็ลืม ลืมคือว่าเพลินไปกับชีวิต สิ่งที่เป็นชีวิตนี้เพลิน ไปตลอดไป เพลินไปอยู่อย่างนั้น แล้วก็เพลินไปขนาดไหน มันก็ทำให้เราเสียเวล่ำเวลา ไป เวล่ำเวลา เวลาของภพชาติหนึ่ง เกิดมาแล้วต้องตาย เกิดมาแล้วต้องตาย ชีวิตหนึ่ง แสนทุกข์แสนยาก แต่การเกิดเป็นมนุษย์นี้ เป็นสมบัติอันประเสริฐ ประเสริฐเพราะเรา เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์เห็นใหม่ สัตว์มนุษย์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็น เจ้าชายสิทธัตถะ แล้วออกแสวงหาโมกขธรรมจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์

เป็นศาสดาเป็นผู้ที่สอนเทวดา สอนอินทร์ สอนพรหม สอนมนุษย์ สอนทุกอย่าง เลย เพราะเข้าใจเรื่องจิต จิตปฏิสนธิ ปฏิสนธิจิตนี้เข้าใจตามสิ่งนี้ สิ่งนี้ดับ ดับความ เคลื่อนไหวของกิเลส กิเลสนี้พาให้จิตนี้เคลื่อนไหว เคลื่อนไปตามอำนาจของกิเลส กิเลสนี้มีอำนาจเหนือใจดวงนั้น ทำให้ใจดวงนั้นต้องเกิดต้องตาย ตายไปอย่างนั้น แล้วก็ ลุ่มๆ ดอนๆ เกิดสูงๆ ต่ำๆ ทุกดวงใจนี้เคยเกิดสูงเกิดต่ำมา ทุกดวงใจต้องเป็นสภาวะแบบ

นั่น ไม่มีดวงใจดวงไหนทำแต่คุณงามความดี ไม่เคยทำความผิดพลาดเลย หรือทำความผิดพลาดจนไม่เคยทำคุณงามความดีเลย มันถึงยาวไกล

วิญญูณียาวไกลมาก แล้วเราก็ต้องตามวิญญูณีนี้ ขับไล่ไปด้วยอำนาจของกรรม ถ้ากรรมดีเราเกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพระพุทธศาสนา ศาสนาสอนเรื่องนี้ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เราตื่นใหม่ ถ้าเราตื่นขึ้นมาใหม่ เราจะแสวงหาธรรมได้ แสวงหาธรรมหาคุณงามความดี ของใจ ใจมีคุณงามความดี ใจถึงจะยืงขึ้นมาได้ ใจถึงจะเริ่มประพฤติปฏิบัติได้ เพราะมีคุณงามความดี มันถึงฝืนกิเลสได้ไง กิเลสขับไล่ให้ใจนี้ ไปตามอำนาจของมัน ต้องการสิ่งใดต่าง ๆ ก็แสวงหาสิ่งนั้นมา เพื่อสนองความต้องการของกิเลส ไม่ใช่ความต้องการของมนุษย์นะ ไม่ใช่ความต้องการของเรา ถ้าตามความต้องการของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บัญญัติเอาไว้แล้ว ปัจจย ๔ เครื่องอยู่อาศัยนี้ขาดไม่ได้ ถ้าหากปัจจย ๔ เครื่องอยู่อาศัยนี้ เราขาดสิ่งนี้ไป การดำรงชีวิตมันจะเป็นไป ด้วยความเป็นไปไม่ได้ ไม่เป็นธรรมชาติ สิ่งที่เป็นธรรมชาติ ปัจจย ๔ เครื่องอยู่อาศัย อาศัยพอให้เราใช้ชีวิตอยู่ แล้วเราพยายามแสวงหาตัวเองให้ได้ ถ้าแสวงหาตัวเองได้เห็นใหม่ เวลาฝนตก ฟาร้องขึ้นมาใหม่ เวลาปกติ ฟาไม่มีเมฆ ไม่มีฝน ฟามันก็ปกติ แล้วเวลามีฝนฟ้าขึ้นมา ฝนจะตกขึ้นมาใหม่ มันต้องก่อตัวขึ้นมาก่อน ต้องมีเมฆ มีหมอก มีเมฆขึ้นมา ก่อนแล้วถึงก่อตัวขึ้นมา แล้วพยายาม เกิดฝนตก ถ้าฝนตกขึ้นมา

ใจก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่มีสิ่งต่างๆ เลย เราคิดว่า เราแสวงหาธรรม เราคิดของเรา แล้วเราไม่เคยทำปรากฏการณ์ของใจให้ขึ้นมาเป็นธรรมชาติแบบนั้น เห็นใหม่ ฝนจะตกต้องมีฟ้า ต้องฟาร้อง ต้องมีเมฆ ใจก็เหมือนกัน ไม่มีสิ่งใดเลย การแสวงหาการประพฤติปฏิบัติธรรมก็อย่างนี้ ใจของเรามันจับต้องสิ่งใดไม่ได้ เว้งว้าง ว่างไปหมดเลย เกาะเกี่ยวสิ่งใดก็มองไม่เห็น มองไม่เห็น เห็นใหม่ เราต้องพยายามน้อมกลับเข้ามาหาใจของเราให้ได้ ก่อเมฆ ก่อฝนขึ้นมาในหัวใจของเรา ถ้าฝนตกขึ้นมา มันจะเป็นความชุ่มชื้นของใจ ฝนตกลงมาเห็นใหม่ ฝนตกลงไป พืชพันธุ์ธัญญาหารมันจะเจริญงอกงามขึ้นมา

การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเราทำคุณงามความดี เราปฏิบัติธรรมของเราขึ้นมา มันก็เกิดความชุ่มชื้นของใจ ใจชุ่มชื้นขึ้นมา ก็ว่านั่นเป็นสภาวะธรรม พืชผลมันก็มีพวกวัชพืชเหมือนกัน สิ่งที่เป็นวัชพืช มันเกิดง่ายกว่าพืชผลของเรา อย่างเช่นข้าวกล้า เราต้องหว้านต้องไถ เราต้องรักษาของเรา แต่หญ้าไม่ต้องรักษาเลย

กิเลสก็เหมือนกัน เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เวลาฝนตกฟ้าร้องขึ้นมา เราว่าเป็นธรรม เป็นธรรม มันเป็นธรรมของเรา มันเป็นเรื่องที่ว่ากิเลสอาศัยสิ่งนั้นไป เพราะไม่มีฟ้าผ่าไฟฟ้า ร้อง ฟ้าผ่า ต้องผ่าลงมา ธรรมจะรวมตัวขึ้นมาแล้วผ่าลงไป ในกิเลส กิเลสในหัวใจต้องขาดออกไป สิ่งที่จะขาดออกไปเห็นใหม่ เวลาฟ้าผ่าขึ้นมา เพราะอะไร นานๆ ฟ้าจะผ่าสักทีหนึ่ง แล้วผ่าลงมา ต้องผ่าโดนกิเลสด้วย กิเลสถึงจะตาย ถ้าผ่าลงมาไม่โดนกิเลส กิเลสก็ไม่ตาย

การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน จิตมันเป็นไปตามสภาวะของมัน มันแห้งแล้งจิตนี้แห้งแล้ง เปรียบเหมือนดินแตกกร้าน ไม่เคยเจอฝนเจอน้ำเลย แต่กระแหม่งเป็นสภาวะแบบนั้น แต่จิตของคนไม่เหมือนกัน ถ้าคนทำคุณงามความดีมา สร้างกุศลมา สิ่งที่ว่าความชุ่มชื้นของใจ เห็นใหม่ ใจคนประเสริฐขึ้นมา สิ่งนี้คือดินไม่แห้งแล้งจนเกินไป ดินชุ่มน้ำ ดินควรแก่การงาน ควรแก่การปักดำ หว่าน ไถ ไร่ สิ่งที่ปักดำหว่านไถ คือ นา ผลจะเกิดขึ้นมาจากใจดวงนั้น เป็นความสุขขึ้นไป เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป เป็นขั้นเป็นตอน เพราะมันมีความรู้สึกใจ มีความรู้สึกไม่ทุกข์ยากจนเกินไป แต่ของเรามันทุกข์ยากเห็นใหม่ เพราะเราทุกข์ยาก เราถึงต้องแสวงหา เราจึงต้องพยายามทำขึ้นมาให้เกิดขึ้นในหัวใจของเรา

ทาน ศีล ภาวนา ทานเห็นใหม่ ผู้เป็นคฤหัสถ์นี้ ทาน ศีล ภาวนา ภิกษุนี้ ศีล สมาธิ ปัญญา เพราะว่าเป็นผู้ที่ออกเป็นนักรบแล้ว เราเป็นนักรบ เราจะรบกับกิเลส เราต้องพยายามทำของเราขึ้นมา มีศีล สมาธิ ปัญญา ขึ้นมาเลย ทานของเรา เราไม่มีโอกาส แต่ยกเว้นแบบว่า ผู้มีธรรมเห็นใหม่ ให้ธรรมเป็นทาน สภาวธรรม ให้วิชาการเป็นสิ่งที่ว่า เป็นประโยชน์กับหัวใจดวงนั้น ให้หัวใจดวงนั้นลืมตาขึ้นมาได้ ทานเห็นใหม่ ทาน สิ่งที่ทำให้ทาน ธรรมเป็นทานสูงที่สุด วิชาการทำให้คนมีอาชีพ มีสัมมาอาชีพะ สิ่งนี้สำคัญที่สุด สิ่งที่สำคัญที่สุดเพราะทำให้ใจดวงนั้นอยู่ได้ ให้อาศัยสิ่งที่เป็นความเข้าใจ ไม่ว่าแห้วจนเกินไป

ใจว่าแห้ว ถ้าเราไม่เข้าใจสิ่งใด เราจะไม่มีความลังเลสงสัย เราจะไม่มีความทุกข์ใจของเรา เพราะเราทำสิ่งนั้นไม่ได้ แต่ถ้าเรารู้จริงขึ้นมา สิ่งนั้นจะหลอกเราไม่ได้ ความรู้จริงเห็นใหม่ สุตมยปัญญา ธรรมที่เกิดขึ้นมา สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ของจริง กิเลสตายมาแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยี่ยมมาร ไร มารเอย

เธอเกิดจากความดำริของเรา เธอจะเกิดอีกไม่ได้แล้ว เพราะตายไปจากหัวใจของเรา จะไม่มีมารในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย อันนี้เป็นธรรมที่บริสุทธิ์ที่สุด ผ่องเห็นใหม่ สุตมยปัญญา เราก็ศึกษาเราก็เล่าเรียน เราต้องเล่าเรียนให้เป็นแนวทาง เป็นแนวทางนั้นแต่อย่าให้กิเลส เห็นใหม่ ฝนตกวัชพืชมันก็เกิด กิเลสมันเกิดก่อน กิเลสมันเกิดง่ายกว่า มันตีค่าไปก่อนไง ความมุ่งหมายของกิเลสมันตีค่าไปก่อน

สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นมา เราคาดหมายเป็นธรรม เป็นธรรม มันถึงว่าเราต้องตรวจสอบทดสอบตนเองตลอดเวลาสิ่งนั้นจะเป็นธรรมจริงไหม สิ่งนั้นเป็นธรรมจริง มันจะต้องขาด ต้องมีความหลุดออกไปจากใจ สิ่งทีือกิเลสหลุดออกไปจากใจสิ่งนั้นสำคัญที่สุด แล้วมันจะมีเหตุมีผล ทำไม่ถึงหลุดออกไปจากใจละ มรรคสามัคคีใจ ฟ้าผ่า ธรรมฝ่าลงไปทีือกิเลส กิเลสมันจะขาดออกไปจากใจ แต่เราหากิเลสไม่เจอ เราทำของเราไม่ได้ เพราะเราคิดว่า สุตมยปัญญาของเราเนี่ย มันเกิดวัชพืชปกคลุมไปก่อน สิ่งทีปกคลุมไป เป็นธรรมคาดหมาย ธรรมคั่นเดา ถ้าคั่นเดาไป จะเป็นความคั่นเดาของเราไป คั่นเดาของกิเลส ออกหน้า เห็นใหม่

การประพฤติปฏิบัติเนี่ย กิเลสไม่ใช่ว่าจะปฏิบัติไปกับธรรมหรือ ธรรมเป็นสภาวะที่เราต้องเกิดขึ้น อย่างเมฆหมอกกว่าจะก่อตัวเป็นฝนได้ เราต้องพยายามก่อตัวขึ้นมา เป็นความพยายามของเราเนาะ เราต้องก่อธรรมของเราขึ้นมา สัมมาสมาธิเนี่ยเป็นธรรมอย่างประเสริฐที่สุด ถ้าไม่มีสัมมาสมาธิเนี่ย เป็นโลกียะตลอดไป สิ่งที่เป็นโลกียะเป็นความเห็นของเรา เป็นวัชพืชปกคลุมไปทุกอย่าง สิ่งทีปกคลุมไปทุกอย่างเนี่ยมันเป็นของมันไปใช้ใหม่ แต่มันก็มีอยู่เห็นใหม่ ในโลกนี้วัชพืช หญ้าเนี่ยเกิดง่าย ลองมีฝนตกมาดินนั้นชุ่มฉ่ำหญ้าก็จะเกิดทันทีเลย เนี่ยก็เหมือนกัน กิเลสมันเกิดในหัวใจ มันเกิดโดยธรรมชาติของมัน มันมีอยู่แล้ว

สิ่งทีมีอยู่แล้ว ถ้าเราใช้ปัญญา มันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันก็เป็นประโยชน์ เป็นประโยชน์เพราะสิ่งต่างๆ เห็นใหม่ หญ้าเลี้ยงสัตว์ สัตว์นั้นก็เจริญงอกงามขึ้นมาได้ หญ้าเนี่ยเลี้ยงสัตว์ เนี่ยก็เหมือนกัน เราเอาวัชพืชเนี่ย มันเป็นกิเลสอยู่แล้วเนี่ย เราว่าเราจะปฏิเสธสิ่งนี้ ไม่ยอมให้มันเกิดขึ้นเลยในหัวใจ มันเป็นไปได้อย่างไร ในเมื่อเรามีกิเลสอยู่เห็นใหม่ กิเลสในใจเรามีอยู่ สิ่งทีมีอยู่เนี่ย เราต้องพลิกแพลงแก้ไขมันตลอดไป สิ่งนี้เป็น

เรื่องของความหยาบๆ กิเลสอย่างหยาบในใจของเรา มันแสดงตัวของมันขึ้นมา เราจะทำอย่างไรให้มันสงบตัวลง สงบตัวลง การฆ่าใจ

สมถกรรมฐาน สมถะคือ ทำความสงบของใจ มันฆ่าได้วัชพืชเฉยๆ แต่มันไม่ฆ่ากิเลส วัชพืช กดให้หญ้าตายไปเห็นใหม่ หินทับหญ้าไว้ สัมมาสมาธิกดให้หญ้าตายไว้ ที่ดินนั้นมันก็ไม่มีหญ้าเห็นใหม่ เราควรจะไปปลูกอะไรเป็นประโยชน์ของเราขึ้นมา ถ้าเราจะหว่านกล้า เรามีกล้าใหม่ ถ้าเรามีกล้า เราต้องเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม สิ่งนั้นจะเป็นกล้าปลูกขึ้นมา แล้วการประพฤติปฏิบัติของเราต้องสม่ำเสมอ ใจเราทำของเราสม่ำเสมอไป แต่ใจมันไม่เป็นอย่างนั้น ฤดูกาลเห็นใหม่ หน้าฝน ฝนตก มา เราก็หว่านกล้า หว่านไถ ปล่อยให้กล้าขึ้นมา จน ๖๐ วันเราก็เกี่ยวข้าว เกี่ยวแล้วมันก็มีแต่ฟางข้าว

ปีหนึ่งทำ ๓ เดือน ๔ เดือนขึ้นไป แล้วก็เวียนไปตามแต่วันเวลาของฤดูกาลไป มันทำไม่สม่ำเสมอ เห็นใหม่ กิเลสมันเกิดตลอดเวลา สิ่งที่เกิดกับใจนี้เกิดตลอดเวลา เราต้องไม่อาศัยฤดูกาลต่างๆ อาศัยฤดูว่าจะทำเฉพาะว่าฤดูฝนเท่านั้น ฤดูฝนถึงจะชุ่มฉ่ำถึงควรแก่การงาน อันนั้นเป็นฤดู มันถึงว่าความสม่ำเสมอเห็นใหม่ ทำตลอดไป ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี นี้ กิเลสต้องตายจากใจแน่นอน สิ่งนี้เป็นที่ยืนยัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎก มียืนยันเด็ดขาดอยู่แล้วว่า ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี นี้ ผู้ที่ปฏิบัติสม่ำเสมอ เสมอต้น เสมอปลาย แต่ความสม่ำเสมอของเราไม่สม่ำเสมอ

บทเวลามีกำลังใจขึ้นมา ธรรมมันเกิดขึ้นมา มีกำลังใจ เรามูมานะได้ชั่วครั้งชั่วคราว แล้วเราก็ท้อถอยแล้วเราก็อ่อนแอไป เพราะว่ากิเลสมันมีอำนาจเหนือกว่า สิ่งที่มีอำนาจเหนือกว่า เพราะสิ่งนี้เป็นเจ้าวัฏฏะ พญามาร ใจ ปกคลุมสิ่งต่างๆ ปกคลุมสัตว์โลกมาตลอด วัฏฏะนี้ พญามารนี้เป็นเจ้าวัฏฏะ เราก็เกิดในวัฏฏะ สิ่งที่เราเกิดในวัฏฏะ สิ่งนี้มันถึงมืออยู่ในหัวใจ โดยธรรมชาติของมัน แล้วเสียดแทงนะ เป็นโทษมากกับดวงใจของสัตว์โลก จะเป็นโทษมากเลย เพราะสิ่งนี้เสียดแทงแล้วหมุนเวียนตายไป ตายเกิด ตายเกิด โทษอย่างอื่นในโลกเราเราเกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์

สิ่งที่ว่าเป็นความลำบากต่างๆ เห็นใหม่ การประกอบสัมมาอาชีวะ การเป็นนักบวช การเป็นพระเป็นเณร เราทำแล้ว มันต้องมีวัตรปฏิบัติ มันเป็นการว่าทำไมมันยุ่งยากขนาดนั้น ทำไมเราอยู่ปกติไม่ได้ ได้ถ้าเรารักษาใจของเรา นี้เราไม่รักษาใจของเรา เพราะใจของเรามันคิดคั่น ถ้าใจเราคิดคั่น สรรพสิ่งในสถานะต่างๆ นั้นจะคิดคั่นตามไป

หมดเลย ถ้าใจมันคิดคะนองมันจะหมุนออกไปตามประสาโลกของมัน แล้วจะเป็นไป
 สิ่งที่เป็นไปเห็นใหม่ ถ้าเราย้อนกลับเข้ามา ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลนี้ปกครองเข้ามา ให้จิต
 นี้ย้อนกลับ ย้อนกลับทวนกระแส ความคิดของโลกเหมือนกัน

ผู้ที่เริ่มทำประกอบสัมมาอาชีวะ สัมมาอาชีพต่างๆ มันก็มีอุปสรรค มีขวงหน้า
 ตลอดไป เราต้องแก้ไขสิ่งนั้นไป สิ่งนั้นว่าเป็นความทุกข์ เป็นความยุ่งยาก มันเป็นส่วน
 หนึ่งเห็นใหม่ แต่การประพฤติปฏิบัติ เวลาเราเดินจงกรม เรานั่งทำสมาธิ เราทำความ
 เพียร เราต้องอาศัยความเพียร ความเพียรของเรา มันเกิดขึ้นอย่างไร อาศัยเมฆหมอกไป
 เราจะให้เมฆหมอกเกิดขึ้นมาให้ฟ้าร้อง ให้ฝนตกลงมาในหัวใจของเรา ให้มีความชุ่มเย็น
 ในหัวใจ หัวใจจะชุ่มเย็น

ถ้าทำปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สิ่งที่เหมาะสมสมควร มันจะเป็นโดยธรรม
 สัจจะความจริง ฟ้าร้อง ฝนตกนี้ ก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่งใช่ไหม มันเกิดตามสภาวะของ
 ฤดูกาล สิ่งที่เป็นฤดูกาล บางปีก็แห้งแล้ง บางปีก็ฟ้าฝนมาก ทำให้น้ำท่วม ฤดูกาล
 ธรรมชาติเป็นแบบนั้น สภาวะธรรมว่าเป็นธรรมชาติ ใจก็เป็นธรรมชาติ การเกิดและการ
 ตายอยู่ในธรรมชาติ อยู่ในวัฏฏะนี้ ก็เป็นธรรมชาติส่วนหนึ่ง แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระ
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ เข้าใจทฤษฎี เข้าใจสัจจะความจริง ในธรรมนั้น แล้วใจมัน
 ประเสริฐกว่านั้น สภาวะธรรมนั้น ธรรมนั้นจะรวมตัวมรรคสามัคคีแล้วจะฟาดฟันกับ
 กิเลสเห็นใหม่

ฟ้าผ่าลงไป พืช ต้นไม้จะตาย หรือคนเจ็บไข้ได้ป่วย หรือตายไป ถ้ามันผ่าแรง นี้ก็
 เหมือนกัน เวลาจิตมันรวมตัวขึ้นมา มันจะรวมตัวอย่างไร มันจะเป็นมรรคสามัคคี
 อย่างไร ธรรมจะเกิดกับเราอย่างไร ธรรมเกิดกับเราขึ้นมา เราต้องปฏิบัติธรรมเห็นใหม่
 ต้องฝึกฝนจะเกิดขึ้นมาเรื่อยๆ ไม่ได้หรอก มันต้องมีเหตุมีผล แล้วเหตุผลเกิดมาจากไหน
 เหตุผลเกิดขึ้นมาจากในสมาธิ ในการเดินจงกรม ในทางความเพียรของเรา การประพฤติ
 ปฏิบัตินี้ เป็นปรากฏการณ์ของธรรมชาติ สิ่งนี้เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แต่ธรรมที่เหนือ
 ธรรมชาติยังไม่เกิด ถ้าธรรมที่เหนือธรรมชาติเกิดขึ้นมา เห็นใหม่ เป็น อรูปธรรม สิ่งนี้
 คงที่เหนือธรรมชาติ

ธรรมชาติในวัฏฏะนี้เวียนไป แต่ใจดวงนี้ถ้าเป็นอรูปธรรมแล้วนี้ จะไม่ไปตาม
 วัฏฏะเลย จะหมุนเวียนไปไม่ได้ ไม่เป็นวัฏฏะ แต่สภาวะธรรมที่เราสร้างขึ้นมานี้ เมฆหมอก

ที่เราสร้างขึ้นมานี้ สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา เห็นใหม่ ธรรมทั้งหลาย แปรสภาพตลอดเวลา สัพเพ ธมฺมา ธรรมทั้งหมดเลย เป็นอนัตตา สิ่งที่เป็นอนัตตา เพราะมีความเกิดขึ้นตั้งอยู่ แล้วดับไป สิ่งที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป เพราะเราพยายามสร้างสมของเราถึงเกิดขึ้นมาได้ ถ้ามันเกิดขึ้นมาในหัวใจของเรา มันก็จะเริ่มเป็นงานของเรา เป็นความชุ่มฉ่ำ มันเกิดเมฆเห็นใหม่ ถ้าเกิดแล้ว สัมมาสมาธิเกิดขึ้น ฟ้าร้องแล้วฝนไม่ตกเห็นใหม่ เราเตรียมภาชนะรองน้ำเต็มที่แล้วว่า ฟ้าร้องเมฆหมอกมาแล้ว ฝนตกลงมา เพื่อจะเกิดความชุ่มชื้นของเรา มันไม่เกิด สิ่งนี้มันไม่เกิดเพราะฟ้าร้องแล้วฝนไม่ตก สิ่งที่ไม่ตกเพราะว่า มันเป็นธรรมชาติที่มันไม่สมควรอย่างที่ว่า ฝนจะตกลงมา

ใจก็เหมือนกัน ถ้าเราทำไม่ถึงที่สุด มันไม่เกิดผลประโยชน์กับเราขึ้นมา เกิดก็เล็กน้อยเห็นใหม่ ตั้งเค้าขึ้นมาก็มีความดีใจ ฟ้าแลบแป็บหนึ่งมันก็เห็นสภาวะต่างๆ ใจก็เหมือนกัน สิ่งที่มีสภาวะเห็น สภาวะเห็นต่างๆ เห็นใหม่ นิमितเกิดขึ้น ฟ้าแลบแป็บๆ ขึ้นมา เราจะดีใจกับสิ่งนั้น มันยังไม่ใช่ ฟ้าผ่า มันต้องเป็นฟ้าผ่า ปราภฏการณฺ์ของฟ้าผ่าของธรรมะที่ผ่าลงไปในกิเลส มันต้องเป็นปราภฏการณฺ์ที่ว่าเราสร้างขึ้นมา สิ่งที่เราสร้างขึ้นใหม่ เราจะสร้างอย่างไร มันต้องเตาะเตาะ ปฏิบัติของเรา

ถ้าผู้ใดปฏิบัติผู้นั้นจะเห็นธรรม สภาวะแบบนี้ สภาวะธรรมของใจ เห็นใหม่ เป็นปัจจัยตัดตั้ง สิ่งที่เป็นปัจจัยตัดตั้งเกิดขึ้นมาจากหัวใจ เกิดขึ้นมาจากมรรคในหัวใจ เห็นใหม่ ภาวนามยปัญญา นี้ ธรรมจักร จักรนี้จะเกิดขึ้นมาด้วยการพยายามค้นคว้าของเรา ถ้าเราค้นคว้าสิ่งนี้ขึ้นมาได้ มันจะเกิดเป็นภาวนามยปัญญา เกิดเป็นปัญญา แล้วจะเห็นสภาวะตามความเป็นจริงเห็นใหม่ รวมตัวหนหนึ่ง ฟ้าผ่า ธรรมนี้ ธรรมจักรหมุนแล้วผ่าลงไป ผ่าลงไปทีกิเลส กิเลสอยู่ที่ไหน กิเลสอยู่ที่จิต อยู่ที่หัวใจ หัวใจนี้ติดที่ไหน ติดที่กาย เอากายก็ได้ เอาจิตก็ได้ สิ่งนี้ต้องยกขึ้นวิปัสสนา จะวิปัสสนาได้ ต่อเมื่องานจะเป็นสภาวะธรรมตามความเป็นจริง

ความเป็นจริงของสภาวะธรรมที่เกิดขึ้นนั้น ไม่ใช่เป็นการฟ้าร้อง ความคาดการณ์นี้ ฟ้าร้องแล้วฝนไม่ตก สิ่งที่ไม่ตกนี้แหละ เจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อม ความประพฤติปฏิบัติ เวลาเราเจอขึ้นมาเราก็มีความพอใจ เวลาเสื่อมขึ้นมาเราก็มีความเสียใจ ความพอใจกับความเสียใจ ความชอบใจกับความเสียใจ อันนี้มันเป็นสิ่งที่ทำให้คะแนนกับตัวเองใจ ให้คะแนนกับเรื่องของใจ ใจนี้ให้คะแนน พอมีคะแนนขึ้นมา เวลา

เจริญขึ้นมา มันก็พอใจ มีความเพลิดเพลินไป สติไปไหน ถ้ามีสติอยู่สติจะควบคุมสิ่งนี้ตลอดไป ควบคุมของเราละ สัมมาสติ สัมมาเห็นใหม่ สติ มิจฉาสติ คือ สติของเขาตั้งขึ้นอยู่ แต่ทำสิ่งที่ป็นอกุศล สิ่งที่เป็นอกุศล สิ่งนั้นไม่เป็นประโยชน์กับใจดวงนั้นเลย เป็นบาปกรรม

บาปกรรมที่จะต้องทำให้ใจนี้จะต้องไปตามกระแสของกรรม กรรมอันนี้มันขับไสมาพอแรงแล้ว เราก็เคยสร้างมาพอแรงแล้ว เราเกิดมา เกิดตาย เกิดตาย ไปกับวิญญู สิ่งนี้ไม่ต้องไปสงสัย ถ้าประพฤติปฏิบัติจนเข้าถึงธรรมแล้วจะไม่สงสัยสิ่งต่างๆ นี้เลย สิ่งนี้เกิดขึ้นมามันเป็นเรื่องของโลก เป็นเรื่องของวิญญู เป็นเรื่องของวิวัฒนาการ สิ่งที่เป็นวิวัฒนาการของโลกมันหมุนไปตามสภาวะแบบนั้น แล้วมันก็เจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อม สภาวะเป็นอย่างนั้นตลอดไป จะเกิดนะ ถ้าโลกนี้ เวลา ๕,๐๐๐ ปี ผ่านไปแล้ว พระพุทธเจ้าตรัสไว้แล้ว พระศรีอาริยมตไตรยก็จะมาตรัสรู้ไปข้างหน้า

สิ่งที่ป็นข้างหน้านี้ ก็จะมีโลกหมุนเวียนไป จะต้องมีศาสนานี้เสื่อมไป ๆ ๆ จนถึงที่สุด จะไม่มีสิ่งที่ป็นเครื่องหมายของศาสนาเลย นั่นแหละ พระศรีอาริยมตไตรยถึงจะมาตรัสรู้อีกทีหนึ่ง แล้วเวลาเราอ่านพระไตรปิฎกขึ้นมาเราก็คาด เราก็หมายความว่า ในตำราว่าจะเป็นอย่างนั้น เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันจะมีความสุข มันป็นความเพียร มันประพฤติปฏิบัติยาก เราก็อาศัยรอพระศรีอาริยมตไตรย แล้วเราจะปฏิบัติได้ง่าย การคาดการหมายมันจะไม่สมหวังหรอก ความหวังนี้เป็นต้นหาความทะยานอยาก สิ่งที่เป็นต้นหาความทะยานอยากนี้หลอกให้กิเลสหมุนเวียนไป

สิ่งที่หมุนเวียนไปไ้ เราเกิดขึ้นมาพบพุทธศาสนาอยู่ตรงหน้า ถ้าเราประกอบความเพียรของเราขึ้นมา เราทำประโยชน์ของเราขึ้นมา มันก็จะเป็นประโยชน์กับเราโดยปัจจุบันนี้ มันก็คาดชะ มันก็หมายชะ ผลักไปชะ ให้เราไปหวังอนาคตข้างหน้า สิ่งที่เป็นอนาคตข้างหน้า จิตนี้เวียนตายเวียนเกิดจะไปประสบตรงนั้นใหม่ การสร้างเห็นใหม่ เวลาที่ย้อนกลับมาที่เรา เราเกิดขึ้นมานี้ ทุกคนอยากพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะถ้าเราพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะสอนถึงจริตนิสัยตรงกับความเห็นของเรา แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติง่าย นั่น ป็นสหชาติ

ผู้ที่จะสร้างบุญบารมีขึ้นมา เกิดป็นสหชาติขึ้นมา จะสร้างเวรสร้างกรรมมาร่วมกัน แล้วนี้เราสร้างเวรสร้างกรรมขึ้นมาขนาดไหน จะไปเกิดร่วมอย่างนั้น จะไปเกิด

ร่วม เป็นการคาดหมาย เพราะเราอาศัยใจ อาศัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎก แล้วเราก็จำในพระไตรปิฎกมา พระศรีอาริยมตไตรยจะมาก่อข้างหน้า เวลาศึกษาธรรมขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์กับเราไหม ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา นี่มันเป็นความจริง

วิญญูจะหมุนไปอย่างนั้น แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ไม่มีสอง ต้องถูกแน่นอนจะเป็นอย่างนั้นตลอดไป แต่มันเป็นที่เรานะ เราจะประสบอย่างนั้นไหม เราจะเป็นอย่างนั้นไหม เราจะเข้าไปอย่างนั้นไหม สิ่งที่อยู่ปัจจุบันนี้มันอยู่ตรงหน้า เราปฏิเสธ แล้วเราก้ไปคาดหมาย เราไปหวังสิ่งที่ว่า มันเป็นสุญญากาศ เป็นอากาศที่เราจะจับต้องไม่ได้ ปัจจุบันนี้จับต้องได้ ทุกข์เกิดที่ไหน ทุกข์ดับที่นั่น ทุกข์เกิดขึ้นมาเพราะมีสภาวะความรู้ เพราะใจรับรู้ ร่างกายไม่รับรู้หรือ คนตายไปแล้วเผาไฟ มันไม่ร้องเลย มันไม่มีปฏิกิริยาตอบโต้เลย เพราะอะไร เพราะจิตไม่ได้อยู่ในร่างกายนั้น เพราะคนตายไป

แต่ถ้าเราอยู่นี้จะโดนอะไรเล็กน้อยเราก้เจ็บเราก้ปวด เพราะสภาวะจิตของเรารับรู้ จิตนี้รับรู้อยู่ในร่างกายของเรา ก้ไอ้ตัวจิตที่มันพุ่งชาน จิตที่มันหายไปข้างนอก ตัวนี้ตัวสามารถย้อนกลับเข้ามาได้ ทวนกระแสใจ ทวนกระแสกลับมาด้วยตั้งสติ พอมีสติขึ้นมาแล้วก้กำหนดสัมมาสมาธิ กำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ ขึ้นมาเห็นไหม พุทโธนี้ พอมันสงบมากเข้า บ่อยครั้งเข้า ๆ ถึงเป็นสมาธิ จิตสงบบ่อยครั้ง ๆ จิตสงบแล้วมันก็คล้ายตัวออกมา สิ่งที่คล้ายตัวออกมา เราอาศัยเมฆรวมตัว ให้ฝนตก ตกมาในหัวใจของเรา ถ้าไม่อาศัยเมฆฝนตกขึ้นมา ความชุ่มฉ่ำ เป็นไปโดยปัจเจกจัดตั้ง ใจดวงนั้นรู้เอง

ใจที่มีความสงบของใจ ก็มีความสุขในระดับนั้น ใจที่มีใช้ในขั้นของปัญญาเห็นใหม่ ปัญญาจะหมุนออกไปฟาดฟันกับกิเลส สิ่งที่ฟาดฟันกับกิเลสนี้ อากาของใจทั้งหมด ธรรมจักร มรรคเกิดอย่างนั้น มรรคในการประพฤติปฏิบัติใจ เราว่ามรรคเห็นใหม่ เราเข้าใจว่า มรรคอยู่ที่ไหน ๆ พยายามห้ามมรรคกัน แล้วก็ไปคาดหมายกัน ความดำริชอบเราก้ดำริชอบแล้ว ความเพียรชอบเราก้ชอบแล้ว ทำทุกอย่างเหมือนเลย เหมือนกับว่าเราเข้าใจว่ามันจะเป็นความจริง ความเพียรชอบเรานั่งอยู่แต่ใจไม่สงบ ใจมันไม่สงบขึ้นมามันจะเป็นความเพียรชอบไหม ถ้าความเพียรชอบ จิตมันสงบขึ้นมา สัมมาสมาธิ

มันก็เกิด มรรคมันก็เกิด ความเพียรชอบทุกอย่างชอบ ชอบเพราะเราคาด พอเราคาดใจ มันจะคืน มันจะคืนมากเลย

เด็กเล็กเด็กอ่อนนี้ ถ้าปล่อยให้มันเล่นตามประสาของมัน มันจะอยู่ในธรรมชาติ มันจะอยู่ของมันได้ ถ้าเราไปจับให้อยู่เข้าที่เข้าทาง เด็กนั้นจะอแงจะร้องให้ทันที ใจก็เหมือนกัน การคาดการหมาย พออ่านพระไตรปิฎก สุตมยปัญญา เราทำได้ ๆ แต่พอมานั่งมันจะเป็นไปอย่างนั้นไหม เราเดินจงกรมจะเป็นอย่างที่เราคิดไหม เราเริ่มจะจัดระเบียบให้จิตนี้ใจ เด็กอ่อน จิตนี้เหมือนเด็กอ่อนๆ ที่มันเคยใจ กิเลสคือความเคยใจในหัวใจ เคยใจ คือความสะดวกที่จะคิด เพราะความคิดนี้ไม่มีใครรู้ว่าเรา ความคิดของเรา อยู่ในหัวใจของเรา คิดได้โดยตามธรรมชาติของมัน มันจะคิดทำอะไร ธรรมชาติของมันเห็นใหม่ คิดได้อย่างนั้น แล้วพญามารอยู่ในหัวใจนี้ มันยุเหย่ มันยุเหย่ คนยุเหย่ไป คนเราจรตนิสัย คนรักสิ่งใด คนเล่นสิ่งใด เห็นใหม่

อย่างเรื่องของโลกเขา คนสงวนสิ่งใด มีชมรมต่างๆ ชมรมที่เขาเล่นกัน ใครเข้าชมรมไหน ก็มีความชอบสิ่งนั้น ใจก็เหมือนกัน มันมีสภาวะแบบนี้ของมันขึ้นมา ถ้าสิ่งใดถูกใจขึ้นมา มันจะมีความพอใจ ถ้าสิ่งใดขัดใจขึ้นมา ยิ่งของรักของสงวนนั้นถูกทำลายไป โดยสูญหายไป จะมีความกังวลใจมาก สิ่งทีกังวลใจมาก ใจนี้รับรู้สิ่งนั้น มันเป็นนามธรรม สิ่งทีเสียไปแล้ว ก็คือที่มันสูญสลายไปแล้ว มันเสียไปแล้ว จะไปเอาคืนมาก็ไม่ได้หรอก แต่ใจนี้ก็กังวลตลอดไป กังวลคิดไปอย่างนั้น มันเป็นสภาวะของมันอย่างนั้น ตัวนี้ ตัวที่ว่าสามารถทำได้ ตัวนี้จะเป็นตัวธรรมจักร ถ้าธรรมจักรเกิดที่นี้ จักรเกิดที่นี้ ย้อนกลับมา ปัญญาเกิดที่นี้ ปัญญาในศาสนาเรา

ปัญญาในการรอบรู้ในกองสังขาร กองสังขาร คือความคิด ความปรุง ความแต่ง สังขารในขั้น ๕ กองรูป กองเวทนา กองสัญญา กองสังขาร กองวิญญาณ เป็นกอง ๆ เกิดดับกับใจ ขั้น ๕ ไม่ใช่จิต จิตนี้ไม่ใช่ขั้น ๕ แล้วปัญญารอบรู้เห็นใหม่ ปัญญารอบรู้ในกองสังขาร ในความคิด ในความปรุง ความแต่ง ความคิด ความปรุง ความแต่ง กิเลส มันพาคิดมาตลอด เรามีสติขึ้นมา เราก็ตัดแปลงความคิดของเราเห็นใหม่ นี่ปัญญาอบรมสมาธิ สิ่งที่ใช้ความคิดขึ้นมา พลิกละเลงขึ้นมา ให้ย้อนกลับ ให้ใจย้อนกลับ ย้อนกลับเข้ามารอบรู้ในความคิดเห็นใหม่ รอบรู้ในกองสังขาร สิ่งทีคิดนี้เป็นประโยชน์ใหม่ ของที่เราเสียไปมันเสียไปแล้ว เราจะไปสงวนขนาดไหนมันก็เสียไปแล้ว

ยิ่งคิดมันก็มีความเสียดายตลอดไป คิดขนาดไหน มันก็เป็นต้นหาความทะยานอยาก เป็นสมุทัย สิ่งที่เป็นสมุทัยยิ่งคิดยิ่งพยายามตัดแปลง ยิ่งพยายามจะต้องการ สมุทัย ซ้อนเข้าไป ซ้อนเข้าไป นี่ยิ่งไปใหญ่เลย ยิ่งคิดใหญ่ขึ้นแหละ ไปตามกระแสโลก เพราะชั้นมันเกิดกับจิตเห็นใหม่ ชั้นนี้เกิดขึ้นมาคือสังขารที่มันคิด วิญญาณรับรู้ เห็นใหม่ เวทนาความพอใจ จะพอใจสิ่งนั้นแล้วแสวงหาออกไป พุ่งออกไปข้างนอก มันไม่ทวน กระแสกลับเข้ามา ถ้ามีสติอย่างนี้เข้ามา อันนี้เป็นกงจักร ถ้ามันคิดเข้ามามันก็เป็นกงจักร กงจักรนั้นเวลาหมุนเห็นใหม่ มันทำลายทุกๆ อย่างไม่ ทำลายแล้วแต่ หัวใจจนหัวนั้หวไปหมดเลย ทำลายสิ่งนี้ให้คลาดเคลื่อนออกไป คลาดเคลื่อนไปกับกงจักร คือพญามาร มันเป็นจักร

แต่ถ้าเป็นธรรมจักร จักรนี้จะย้อนกลับ ย้อนกลับขึ้นมาว่า อนาคต สิ่งที่เป็นอนาคตมันเป็นสิ่งที่เราคาดหมาย มันยังมาไม่ถึง อดีตมันล่วงมาแล้ว เราจะไปวิตกกังวล มันก็เป็นสิ่งที่มันล่วงมาแล้ว สิ่งที่ล่วงมาแล้วมันจะเป็นประโยชน์อะไรกับเรา เพราะเราแก้ไขไม่ได้ เห็นใหม่ เช่น ในการประพฤติปฏิบัตินี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราปฏิบัติง่ายเราทำได้ คล่องแคล่ว นั่นแหละเราเคยสร้างคุณงามความดีมาแต่เบื้องหลัง เบื้องหลังของเราดี ปัจจุบันนี้ มันจะมีกำลังใจ แล้วมันจะทำสิ่งนี้ได้ ถ้าเบื้องหลังของเราแห้งแล้งเห็นใหม่ การประพฤติปฏิบัติของเราจะแห้งแล้ง

ถ้าเบื้องหลังของเราดี ครูบาอาจารย์อยู่ในป่า พระนาคิตะ เดินจงกรมอยู่ในป่าเห็นใหม่ คิดถึงเรื่องของโลกเขา เห็นโลกเขามีความสุขกัน คิดถึง เทวดามาหยุดยั้งอยู่กลางอากาศ สิ่งในโลกเขาหมุนเวียนไปนั้น เขาติดในกระแสโลก เขาก็ต้องเวียนไปในวัฏฏะ พระนาคิตะนั้นต่างหากถึงจะเป็นผู้ที่ประเสริฐจะออกจากโลกได้ เห็นใหม่ เตือนสติ นี่ผู้มีเบื้องหลัง สิ่งที่มีเบื้องหลังเขาต้องสร้างคุณงามความดีมาร่วมกันถึงมาเตือนสติ พอเตือนสติ พระนาคิตะคือนั่นสำเร็จเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา เพราะย้อนกลับ ย้อนทวนกระแส แต่เดิมนะ เริ่มต้นนะ ไปตามกระแสเห็นใหม่ ไปตามกระแสของโลกเขา ในนักขัตฤกษ์ ในเรื่องของโลกเขา

มหรสพต่างๆ มันเป็นความเพลิดเพลินไง เขามีความสุข คาดหมายได้แค่นั้นไง ว่าเขามีความสุข ตามที่เขาได้เสพสิ่งต่างๆ นั้น จะเป็นความสุข ความสุขของเขา หมุนออกไป ความสุขไปหาในการละเล่นต่างๆ มันไปแล้วมันเสียพลังงานขนาดไหน และ

มันก็เป็นารเสพติด สิ่งทีเสพติดเห็นใหม่ มันติดใจ การคูนั่งคูละครต่างๆ มันจะติดไปตลอดไป ติดสิ่งนั้นไปแล้วมันเป็นประโยชน์ใหม่ มันก็เป็นเรื่องของโลกไปตลอดไป แต่ถ้านคนไม่เสพติดเห็นใหม่ สิ่งนั้นมันเป็นว่า เราถือศีล ๘ ก็ห้ามคูละครเล่นการคูนั่งคูละครอยู่แล้ว สิ่งนั้นพระพุทธเจ้าบอกห้ามเลย ห้ามเพราะว่ามันฟูใจใจ มันทำให้ใจนี้ฟูขึ้นมา ถ้าการกระทำของเขา การละเล่นของเขานั้นตรงกับชีวิตของเรานั้น ยิ่งบอกความเสร์ว้าโศกเข้าไปซบซ้อนเข้าไปยิ่งมหาศาลเลย

นั่นนะมันเป็นการซ้ำเติมให้กับชีวิตนี้ติดข้องอยู่ในโลก โลกอยู่เป็นอย่งนั้น แต่ทวนกระแสดกลับเข้ามาเห็นใหม่ ผู้ที่เดินจงกรมอยู่ไม่สนใจกับเขา ผู้ที่อยู่ในศีลในสัจย์ต่างๆ ผู้ที่ต่างหากประพตติพรหมจรรย์ สิ่งทีประพตติพรหมจรรย์เห็นใหม่ มีการประพตติปฏิบัติอยู่ มีโอกาส สิ่งทีประพตติปฏิบัตินั้นคือการสะสมอำนาจวาสนา สิ่งทีว่าเบื้องหลังมันจะแห่งแล้งขนาดไหน มันก็เป็นความแห่งแล้งเพราะเราสร้างมาอย่งนี้ เราสร้างมาอย่งนี้แล้ว ปัจจุบันนี้เราพยายามประพตติปฏิบัติของเรา เราเอาแต่เด็ดยอดเลย ยอดของศาสนาพุทธ

ในหลักของศาสนา ยอดของศาสนา คือ การประพตติปฏิบัติ ทาน ศีล ภาวนา สิ่งทีจะภาวนา ภาวนาของเราขึ้นมา ภาวนาให้ถูกต้อง เห็นใหม่ แสวงหาสิ่งนี้ขึ้นมา ให้ธรรมเกิด ถ้าธรรมเกิดขึ้นมา สมาธิธรรมเกิดขึ้นมา พอใจ มีความสุขขึ้นมา แล้วพยายามตั้งสติขึ้นมา อันนี้เป็นหินทับหญ้า วัชพืชมันจะปกคลุมนะ มันจะปกคลุมของเรา พอมันปกคลุมขึ้นมา เคยได้สมาธิขึ้นมาแล้ว พอจิตสงบ สงบอย่งนี้ ตั้งจิตแล้วกำหนดพุทโธอย่งนี้ ตั้งจิตไว้ แล้วสงบขึ้นมา แล้วเราก็พยายามตั้งจิตอย่งนั้นอีก แล้วมันจะสงบใหม่ มันก็จะได้บ้างไม่ได้บ้าง ถ้ามันไม่ได้สิ่งนั้นเราก็ไม่ต้องไปเสียใจ เพราะว่าการประพตติปฏิบัติเห็นใหม่ ฝนมันจะตกทั่วทุกครั้งไปที่ก่อเมฆหรือ

เมฆก่อตัวขึ้นแล้ว มันก็ไม่เคยตกทุกครั้งเห็นใหม่ นี้ก็เหมือนกันในเมื่อเราประพตติปฏิบัติ มันไม่สมควรแก่ธรรม มันไม่เป็นประโยชน์กับเรา เราก็ไม่ต้องไปกังวลใจ อันนี้มันเป็นการประพตติปฏิบัติ อันนี้เป็นหน้าที่ของเรา เราพยายามสร้างเหตุของเราขึ้นมา ทำสมาธิ เดินจงกรมของเราขึ้นมา ทำอยู่ตลอดไป ทำขนาดทีว่า พอสมควรแก่ธรรมฝนมันต้องตก สิ่งทีฝนมันต้องตก เมฆหมอกขึ้นมา ถ้ามันก่อตัวขึ้นมา ฝนมันตกขึ้นมา ให้ตกขึ้นมาในหัวใจ ตกกลงมาในหัวใจ ให้ดินเราชุ่มชื้นขึ้นมา ชุ่มชื้นเพราะการ

ประพฤติกปฏิบัติของเรา เกิดขึ้นจากการประพฤติกปฏิบัติเห็นใหม่ ครั่งสองครั่ง จนจิตนี้ เป็นสมาธิตั้งมั่น

สิ่งที่ตั้งมั่น มั่นเป็นเอกัคคตารมณ์ เห็นใหม่ถ้าเราตั้งมั่นเราพยายามพิจารณาต่างๆ เราใคร่ครวญต่างๆ มันจะตัดรูป รส กลิ่น เสียง ได้ ธรรมคาคิจของเราไม่สงบเพราะมัน ติดในรูป ในรส ในกลิ่น ในเสียง เห็นใหม่ ในกลิ่นต่างๆ กลิ่นที่พอใจอยากได้ดมกลิ่นที่ พพอใจ กลิ่นที่ไม่พอใจ จะปฏิเสธสิ่งที่ไม่พอใจ ในกลิ่นต่างๆ ในรสต่างๆ ในเสียงต่างๆ บ่วงของมาร จิตติดอย่างนี้ ติดโดยธรรมชาติ เพราะไม่มีใครฝึกฝน จิตเด็ดๆ เป็นอย่างนี้ มันติดอย่างนี้ มันถึงหมุนออกไปตามธรรมชาติของมัน แล้วเราตั้งใจทำความสงบเข้ามา จนเป็นสัมมาสมาธิจนตั้งมั่นเห็นใหม่ พอตั้งมั่น สิ่งนี้จะขาดได้เลย ขาดออกไป เป็น กัลยาณปุถุชน

เราเป็นปุถุชนคนหนาไปด้วยกิเลส ปุถุชนความคิดขึ้นมา นี้ มันเป็นเรื่องของฟ้า ร้อง เรื่องของสิ่งที่ว่าฟ้าร้องแล้วฝนไม่เคยตก เพราะเราคิดของเรา ปุถุชนควบคุมใจไม่ได้ ถ้าเราพยายามทำความสงบของใจจนจิตตั้งมั่นเห็นใหม่ เป็นกัลยาณปุถุชน ถึงเป็นปุถุชน ก็จริงอยู่ แต่จะเป็นผู้เดินโศดาปัตติมรรค ผู้ที่เดินโศดาปัตติมรรค เพราะจิตมันตั้งมั่น ขึ้นมา มันเป็นธรรมขึ้นมา เป็นสัมมาสมาธินี้ จักรอันนี้จะเกิดขึ้นมาได้ ธรรมจักรจะเกิด เกิดตรงนี้ไง เกิดตรงที่ว่า จิตของเราที่ตั้งมั่นด้วย แล้วงานของเราก็ชอบด้วย ชอบในการ วิปัสสนา ในกาย ในจิต ในธรรม สิ่งที่ในกาย ในจิต ในธรรม นี้ เราเกิดขึ้นมาได้ มัน ย้อนกลับเข้ามา ถ้าย้อนกลับเข้ามา จิต ถ้าธรรมมันรวมตัวขึ้นมาเห็นใหม่ ฟ้ามันจะผ่า

ธรรมจะผ่าลงไปทีกิเลส ถ้าเราทำสมควรแก่ธรรม กัลยาณปุถุชนนี้ มันตั้งขึ้นมา แล้ว มันเดินโศดาปัตติมรรคแล้ว บุคคล ๘ จำพวก เราเป็นบุคคลที่ ๑ เลย ถ้าเราเดิน โศดาปัตติมรรค สิ่งที่เป็นโศดาปัตติมรรค เพราะความเห็นของใจไม่เหมือนกับโลกแล้ว โลกหมุนออกไปตามกระแสของโลกแต่อันนี้มันหมุนกลับ เพราะมันมีความสุขของใจ เพราะใจของเรา ดินของเรามันไม่ใช่ดินแห้งแล้ง ดินของเรามันชุ่มไปด้วยฝนเห็นใหม่ ดินของเราควรแก่การงาน สิ่งที่ควรแก่การงานนี้ จิตนี้จะรู้โดยธรรมชาติเลย รู้โดยจิต โดยปัจจัยตั้งเลย ว่าอันนี้มันเป็นสัมมาสมาธิ อันนี้มันเป็นความตั้งมั่น ตั้งมั่นแล้วจักรมัน หมุนเลย หมุนเข้ามาพอจับงานได้ ได้เห็นกาย เห็นจิต

ถ้าเห็นจิต จิตนี้เป็นขั้น ความรู้สึกอันนี้มันจะทั้งหมดเลย มันเป็นรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ รวมตัวขึ้นไปมันจะหมุนออกไป ถ้าปัญญามันทันขึ้นมา จับความรู้สึก จับจิตของเรา จับไว้ให้ก่อน ถ้าจับได้แล้ว แยกออกไปแยกออกมาใช้ปัญญา แยกแยะใจ อันไหนเป็นสัญญา อันไหนเป็นเวทนา อันไหนเป็นสังขาร มันจะเห็นความแยกออกไป เห็นไหม นี่ ๕ กอง กองของรูป กองของเวทนา กองของสัญญา กองของสังขาร กองของวิญญาณ มันเป็นกอง เป็นกองแล้วมันก็หมุนไป มันก็เป็นความรู้สึกของมัน หมุนออกไป หมุนออกไป ถ้าจักรมันเกิดมันเกาะสิ่งนี้เข้ามา เกาะเข้ามา จักรมันพันเข้าไปนี่เห็นไหม ฟาผ่า ผ่าแล้วคนนั้นไม่ตายเห็นไหม ฟาผ่ามาไฟนั้นไม่แรง คนนั้นก็ไม่ได้ตาย แค่อึด ส่องโรงพยาบาลก็หาย

แต่ถ้าฟาผ่าแรง ไฟนั้นมันแรง คนนั้นจะต้องตาย กิเลสก็เหมือนกัน การแยกจิตออกมาอย่างนี้ มันแยกออกไป ฟาผ่าแล้ว ครั้งแล้วครั้งเล่า มันผ่าจนถึงว่าจิตนี้แยกออกเป็นธรรมชาติขาดออกไป ขั้นเป็นขั้น จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกออกจากกัน ธรรมผ่าลงไปทีกิเลส ถ้าธรรมผ่าลงไปทีกิเลสแล้ว มันจะเป็นอนุปปัตตธรรม สิ่งนี้เป็นธรรมที่ว่าในหัวใจของสัตว์โลกปรารถนา จากเราเป็นปุถุชนเราจะหมุนไปตามวิถุญจะ เกือบต้องตกอยู่ในอำนาจของพญามาร มารนี้จะเวียนตายเวียนเกิด ไม่มีที่สิ้นสุด จะต้องหมุนไปวิถุญจะนี้หมุนไป ไม่มีต้นไม่มีปลาย แต่ถ้าเป็นอนุปปัตตธรรมนะ ไม่อยู่ในใต้ของอำนาจแล้ว เพราะอย่างมาอีก ๗ ชาติเท่านั้นอย่างมากนะ

แต่ถ้าอย่างปัจจุบันนี้ ย้อนกลับมาประพฤติปฏิบัตินี้ จะต้องทำสิ่งนี้ เพราะคนเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มีเหตุมีผล มีการประพฤติปฏิบัติรู้ขึ้นมา ใจคนเราไม่รู้ในการจะทำอะไรนี้ ทำโดยการค้นคว้า ทำไปโดยได้ประโยชน์ไม่ได้ประโยชน์ เราก็ต้องทำของเราไป แต่ถ้ารู้แล้วนี่การกระทำของเราขึ้นมา มันจะเป็นสิ่งที่เป็นความชำนาญ เป็นความชำนาญนี้ย้อนกลับเข้ามา คนเราค้าขายแล้วมีผลกำไร มันอยากได้ผลกำไร ได้ประโยชน์ อันนั้นมหาศาลเลย ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ จิตนี้ได้ผลขึ้นมาแล้วนี้ มันอยากได้มาก อยากได้มากทำอย่างไร ต้องทำความสงบของใจเหมือนกัน ใจนี้ต้องสงบขึ้นไป สิ่งที่ต้องสงบขึ้นไป เพื่อเข้าไปจับ เห็นไหม

ภายนอก ภายใน ภายในกาย นี้ เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป นี่เป็นโวหารก็ได้ แต่ถ้าเป็นความจริงก็ได้ ภายนอกเห็นไหม เราพิจารณาภายในของเรา เราละกายของเราขึ้นไป

ภายในขึ้นมา นี่มันเป็นธาตุขันธ์ พิจารณาภายในก็จับภายในนั้น วิปัสสนาชำลงไป ถ้าเป็นสิ่งที่ป็นธรรมขึ้นมา มันจะแยกออกเห็นใหม่ เป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ มันจะคืนตัวมันเอง แล้วจิตมันจะปล่อยออกมา ปล่อยออกมา อันนั้นเป็นวิปัสสนา ถ้าวิปัสสนาเกิดขึ้นมานั้นเป็นงาน นั้นเป็นธรรม สิ่งที่เป็นธรรมนะ แต่เราทำบ่อยครั้งเข้า ๆ นี้ ใช้งานพลังงานออกไป พอพลังงานออกไปมันก็จะป็นโลก สิ่งที่เป็นโลกคือวัชพืชมันปกคลุมเห็นใหม่ กิเลสนี้มันคิดค้น มันจะต้องรักษาสงวนตัวมันเองตลอดไป

มันจะต้องทำให้การประพฤติปฏิบัติของเราเนี่ยไขว่ไขว่ออกไป ออกนอกทางตลอดไป แล้วถ้าเราอยากริบเร่งเห็นใหม่ ความเร่งของเรา คือถ้าใช้ปัญญาแล้วมันจะเป็นประโยชน์กับเรา เราใช้ปัญญาตลอดไปนี้ เราไม่มีความสงบของใจ พลังงานของเราไม่พอ นี่ มันจะฟื้นเฟื้อน ต้องย้อนกลับเข้ามาทำความสงบของใจ ทำความสงบของใจ คือปล่อยให้เป็นสมถกรรมฐาน สิ่งที่เป็นสมถกรรมฐาน คือ การพักใจ ใจนี้ได้พักตัวแล้วพักออกมา นี่ กำหนด พุทโธ พุทโธ พักเข้ามา เราออกมาเนี่ยแล้วก็เข้าไปต่อสู่อะไรใหม่ สิ่งต่อสู่อะไรใหม่ นะ ปัญญาจะแยกแยะออกไป ใช้อุบายใหม่ๆ อุบายต้องเกิดขึ้นใหม่ๆ เป็นปัจจุบันธรรม

สิ่งที่ป็นปัจจุบันเห็นใหม่ มันเกิดขึ้นเดี๋ยวนั้นมันถึงจะเป็นประโยชน์ สิ่งคือการคาดการณ์นี้ มันป็นสัญญา แต่ถ้าป็นสัญญานี้ ป็นของครูบาอาจารย์นี้เห็นใหม่ เราศึกษารธรรมมา เราฟังธรรมมา ถ้าครูบาอาจารย์เคยบอกไว้อย่างนั้น ถ้ามันเกิดขึ้นมาเร็วขึ้นมาในปัจจุบันนั้น อันนั้นคือปัจจุบัน อันนั้นไม่ใช่สัญญา สัญญาคือการคาดการณ์ การเทียบเคียง แต่อันนี้มันเกิดขึ้นมาเห็นใหม่ เกิดขึ้นมาจากปัจจุบัน เกิดขึ้นมาจากนั้น มันจะตรงก็ให้มันตรง ถ้ามันตรงคือนั้นป็นประโยชน์ นั้นคือปัจจุบัน ถ้ามันไม่ตรง เราก็ต้องดูอุบายของเราให้มันป็นปัจจุบัน สิ่งที่เป็นปัจจุบันนั้นคือธรรม ธรรมนั้นจะผ่าลงไปทีกิเลสอีก จะต้องผ่าลงไปทีกิเลส ต้องมรรคสามัคคีตลอดไป

ถ้ามรรคสามัคคี มันจะรวมตัว แล้วมันสมุจเฉทปหาน ขาดออกไป ภายป็นกายจิต ป็นจิต นี้แยกออกจากกัน สิ่งทีแยกออกจากกันนี้เห็นใหม่ ธรรมเกิดขึ้นในหัวใจอีกชั้นหนึ่ง สิ่งทีธรรมเกิดขึ้นจากหัวใจอีกชั้นหนึ่ง สิ่งทีสูงขึ้นไป มันจะมีความสุขมากขึ้นไป ป็นชั้นป็นตอนขึ้นไป ความสุขเกิดขึ้นมาจากความทุกข์ ความทุกข์ในการประพฤติปฏิบัตินี้ทุกข์มาก เห็นใหม่ งานของโลกเขา เขาเหนื่อยเขาพักได้ แต่งานของใจ ถ้าเรา

เหนื่อยขึ้นมา เราพักขึ้นมา นี่ กิเลสมันทับถมทันที สิ่งทีกิเลสทับถมเห็นใหม่ เราจะเหนื่อย เราจะท้อถอยขนาดไหน เราก็ต้องสร้างความเพียรของเราไว้

ถ้าเรามีความเพียรของเรา คือเราขยันไว้ใจ ยันกิเลสนี้ไม่ให้ปกคลุมจนเราหาทางเดินออกไม่ได้ ถ้าเราท้อเราถอย ถอยจนสุดกู่เลยนะ แล้วพอจิตมันเสื่อมหมดเลยนะ จะเริ่มต้นใหม่ สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เป็ความทุกข์นะ เริ่มต้นจะเริ่มต้นจากตรงไหน เริ่มต้นจะทำจากอะไร มันจะเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ แต่อันนี้ มันเป็นอกุศล มันมีอยู่แล้ว มันไม่ถอยไปขนาดนั้น ถ้ามันถอยขึ้นมา มันก็เป็นปุณฺุชฺณใจ แต่เนื้เวลาจิตกับกายมันแยกออกจากกัน ออกจากกันนี้มันเป็สิ่งที่ว่า มันปล่อยวางกิเลสไปอีกชั้นหนึ่งแล้ว มันจะเริ่มออกไป มันจะเว้งว้าง มันจะว่างหมดนะ สิ่งทีว่างหมด ใจมันจะว่าง มันจะปล่อยวาง ปล่อยวางมีความว่างมาก มีความสุขมาก ติดเหมือนกัน ถ้าติดก็ต้งทำให้หลุดได้ ถ้าเราอยู่ใกล้ครูบาอาจารย์ อยู่ใกล้ธรรมเราพยายามฝึกฝนของเราเนื้มันหาได้ง่าย พยายามค้นคว้าเข้าไป พยายามหา มีความสนใจ มีความจงใจ มีความสังเกตดู ใจมันว่างเนื้มันมีอะไรชัดเจนใหม่ ถ้ามันมีความชัดเจน มีความขอกใจเนื้ อันเนื้คือตัวกิเลส

ถ้าเราไม่เห็นมัน เราก็ยังจับทำงานไม่ได้ เนื้ ธรรมมันถึงยังไม่เป็ธรรมจักร ถ้าเราจับตรงเนื้ได้เห็นใหม่ กายนอก กายใน กายในกาย ตัวเนื้เป็กายอสุภะ สิ่งทีเป็นอสุภะเนื้ มันฝังอยู่ที่ใจโดยสัญชาตญาณสัตว์ในป่าไม่มีใครสอนมัน มันก็สืบพันธุ์ได้ เทวดา อินทร์ พรหม ก็สืบพันธุ์ของเขาไป เป็เรื่องของกามราคะ สิ่งทีเรื่องของกามมันเป็อย่างเนื้มันก็หมุนไป โดยวิญญูะของมันอย่างเนื้ สิ่งเนื้เป็ไป เนื้สัญชาตญาณเป็อยู่อย่างเนื้ มันฝังอยู่ที่ใจ ถ้าจับใจตัวเนื้ได้ มันจะเห็นการกระเพื่อมของมัน เห็นใหม่ เนื้ กามราคะอยู่ตรงเนื้ สิ่งทีอยู่ตรงเนื้ธรรมจักรมันจะรุนแรงมากตรงเนื้ รุนแรงมากเพราะปัญญา มันหนักหน่วง สิ่งทีหนักหน่วงเห็นใหม่ กามภพ ในวิญญูะหมุนไปเนื้ ในสามภพเนื้ มันหมุนไปตลอดไป รูปภพ อรูปภพ เนื้เห็นใหม่

กามภพ รูปภพ อรูปภพ มันเป็ไป เนื้ก็เหมือนกัน จะทำลายถึงภพชาติ สิ่งทีจะไม่เกิดในวิญญูะหมดไปส่วนหนึ่งเลย ในกามภพจะขาดออกไป ภพเนื้มันอยู่ที่ไหน ภพข้างนอกเนื้มันเป็แผ่นดิน เป็นี้อยู่อาศัย แต่ภพของใจเนื้สำคัญกว่า เพราะสิ่งที่สำคัญกว่า จิตปฏิสนธิเนื้เห็นใหม่ ปฏิสนธิจิต จิตเนื้ไปเกิด จิตเนื้ไปแสวงหาสิ่งต่างๆ ถ้า สิ่งเนื้มันเข้ากันไม่ได้ มันไม่เสมอกับกามภพ มันจะไปเกิดได้อย่างไร มันต้องเสมอกัน สิ่งทีเสมอกัน

กรรมเสมอกัน บุญกุศลเสมอกัน จะไปเกิดสภาวะแบบนั้น มันจะไปตามอำนาจของมัน แต่ถ้าเราจับตรงนี้ได้ เราจับตรงนี้ได้ เห็นไหม เราจะย้อนกลับเข้ามาที่นี่ เราจะเห็นฐานของมัน นี่เป็นอสุภะ

สิ่งที่ เป็นอสุภะนี้ ปัญญาจะเริ่มใคร่ครวญ งานจะชอบ ชอบอย่างนั้น ฝนจะตกมีความชุ่มชื้น มีความปล่อยวาง เวลามันจะปล่อยวางเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา ปล่อยวาง ปล่อยวาง ปล่อยวาง เพราะปัญญาใคร่ครวญไป ปัญญาเลาะไปตลอด ปัญญาเลาะไปด้วยพร้อมกับสัมมาสมาธิ สมาธินี้หนุนหลังไป ถ้าสมาธิหนุนหลังไปจะเป็นปัญญา ถ้าพลังงานอ่อนไป สมาธิอ่อนไปจะเป็นสติปัญญา จะเป็นสติปัญญา มันเป็นการก้าวเดินไป แล้วเราไม่ทะลุ วิปัสสนาไป ไม่ผ่าน ไม่ผ่านเข้าไป มันจะใช้แรงงานมาก และจะเหนื่อยมาก ย้อนกลับมาเลย ปล่อย แต่มันจะปล่อยไม่ได้เพราะ เวลาปัญญาตรงนี้ปัญญามันแรง ความรุนแรงของมันมันจะยึดการวิปัสสนา อย่างนั้นไป ต้องดึงกลับ ด้วยพุทโธ พุทโธ ดึงกลับออกมาเลย ให้มันสงบให้ได้ ให้มันปล่อยวางงานนั้นก่อน แล้วเดินไปวิปัสสนาใหม่ สิ่งที วิปัสสนาใหม่นี้ มันจะหมุนออกไป หมุนออกไปทำลายสิ่งนั้น ทำลายแล้วก็ปล่อย ทำลายแล้วก็ปล่อยนั้น ถ้าถูกต้องนี้เป็นปัญญา นี่เป็นธรรมจักร

แต่ถ้ามันเป็นสติปัญญามันไม่ปล่อย มันต่อสู้อย่างนี้แล้วมันมีการแบกหาม มันมีความหนักหน่วงของใจมาก ใจนี้จะหนักหน่วงเห็นไหม เวลาพบทุกข์อย่างนี้ เวลาวิปัสสนาแล้วไม่สมกับความจริง ความจริงของเรามันไม่เป็นธรรมตามความเป็นจริง เราจะไม่ได้ผลตามความเป็นจริง ผลของเราคือความคาดความหมาย สิ่งทีความคาดความหมาย ทำให้ใจนี้อ่อนแอ ใจนี้ทอดย มันต้องเป็นอย่างนั้น กิเลสมันเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว มันต้องทำให้เราทอดย ทำให้เราน้อยใจ เห็นไหม เป็นคนไม่มีอำนาจ เป็นคนไม่มีวาสนา ไม่มีอำนาจไม่มีวาสนาจะปฏิบัติขึ้นมาได้อย่างไร สิ่งทีปฏิบัติขึ้นมาที่นี่ เพราะเอาอำนาจวาสนาทุ่มลงไป ทั้งตัวเห็นไหม ทุ่มลงไป

เวลาปฏิบัติทุ่มจริงๆ นะ เวลาเดินจงกรมนี้ เดินตลอดไป จะอะไรเกิดขึ้นก็ช่างไม่สนใจ เรื่องวันเวลานี้เอาไว้ข้างหลังและมันจะเป็นการหลุมกันตลอดไป ปัญญามันจะต่อสู้กับกิเลส หมุนเวียนอย่างนั้นตลอดไป นั่นละ งานในการประพฤติปฏิบัติ สิ่งทีประพฤติปฏิบัติเพราะมีความตั้งใจ เราตั้งใจของเรา เราเห็นผลประโยชน์ของเรา เราถึงทำของเราได้ ถ้าเราไม่เห็นผลประโยชน์ของเรา เราจะคิดขนาดนั้นไหม เราจะทำขนาด

นั้นใหม่ เลี้ยง แมแต่ชีวิต ชีวิตนี้เลี้ยงเลย เลี้ยงให้ได้เลย ตายให้มันตายไป ถ้ามันกิเลสไม่ตาย เราต้องตาย แต่สุดท้ายแล้วกิเลสมันหลอก เวลาเราคนนอนผ่อนอาหาร การผ่อนอาหารผ่อนให้ธาตุขันธ์ นี่มันเบาตัว นี่เป็นการลดทอนกิเลสให้มันเบาตัวลง

ถ้าเราสมบุรณ์ เห็นใหม่ เรามีความอึดหน้าสำราญขึ้นมา มันมีความคิด คิดไป โดยธรรมชาติของมัน คิดได้โดยรวดเร็วเลย อันนี้ก็เหมือนกัน อยู่ในขั้นของกามราคะนะ มันคิดของมันได้ตลอดไป มันเป็นตัวมันเองโดยสัญชาตญาณเลย ปุถุชนความคิดของเรา นี่ มันยังมีการละอาย มีความคิด มีความกลบเกลื่อนไว้ แต่เวลาเข้าไปถึงกามราคะไม่ต้องกลบเกลื่อน มันแสดงตัวตลอด ถ้าเข้าทางจงกรมเข้าสมาธินี้ กามราคะมันจะปั่นป่วนใจทันทีเลย มันจะปั่นป่วน แรงของมันจะปั่นป่วนให้เราล้มลุกคลุกคลานจะล้มลุกคลุกคลานไปตามประสามันนะ งามไปหมด งามมาก ว่าเราจะทำอะไร ถึงจะต่อสู้กับสิ่งนี้ได้ เราจะทำอะไรถึงจะยับยั้งไม่ให้มันมีอำนาจเหนือเราได้ นี่มันทำไม่ถูก มันก็ล้มลุกคลุกคลานไป ต้องต่อสู้กันตลอด ต่อสู้ขยันขันแข็งไป ล้มลุกคลุกคลานกันไปก่อน จนถึงว่าเราทำความสุขของใจบ้าง ความสุขของใจ แล้วย้อนกลับไปวิปัสสนาใหม่ วิปัสสนาต่อสู้ใหม่ เพราะเรามีกำลังแล้ว มันจะยันกันได้

สิ่งที่ยันกันเห็นใหม่ มันเริ่มอ่อนตัวลงอ่อนตัวลงนี้ พิจารณาไปนี่พิจารณาไป ขันธ์นี้เป็นขันธ์อันละเอียด ถ้าพิจารณาภายในเป็นอนุสสุกะ พิจารณาจิตนี้ ขันธ์ ๕ ขันธ์อันละเอียด มันอยู่ที่ขันธ์นี้ ถ้ามันขาดไปนี่ขันธ์กับจิตจะเห็นกัน โดยธรรมชาติ คนเราเห็นใหม่ เวลาเราศึกษารธรรมนี้เห็นใหม่ ขันธ์ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ขันธ์ มันจะเป็นการศึกษากันหลายๆ มันไม่เห็นตามความเป็นจริง เวลาขันธ์ขาดขึ้นมา ขาดมาจากข้างนอก เห็นขาดมาเป็นขั้นๆ เข้าไป เวลามันขาดตรงนี้ มันจะเห็นผลชัดเจน ชัดเจนว่าขันธ์นี้ไม่ใช่จิต อารมณ์ที่ความมันเกิดขึ้นมานี้ มันเกิดจากตรงนี้ไง เกิดจาก อวิชชา ปัจจยา สังขารา

จิตนี้เป็นความไม่รู้ อวิชชาไม่รู้ส่งต่อออกมาตรงนี้ เพราะจิตนี้ อวิชชาเป็นความไม่รู้ เป็นพลังงานตัวหนึ่งเห็นใหม่ พลังงานของมาร สิ่งที่เป็นพลังงานของมารก็อาศัย ขันธ์นี้ออกไปหากินใจ แล้วหากินกับขันธ์นี้ กามราคะนี้ เป็นที่หากิน เป็นที่สืบต่อของ จิตมหาศาล สิ่งใดๆ ในโลกนี้ การแสวงหาต่างๆ ก็มาเพื่อตรงนี้ไง มันมีตรงนี้เพราะสิ่งนี้ เราแสวงหามา เราสะสมมาเพื่อความ สุขความสบาย เพื่อความสะดวกของตัว เพราะเหตุนี้ไง ถ้าตรงนี้ขาดออกไปแล้วนะ สิ่งนี้ไม่มีแล้ว สิ่งต่างๆ นี้ เป็นแต่เครื่องอยู่อาศัย

พรหมจรรย์ เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นพรหมจรรย์ พรหมจรรย์ส่วนหนึ่งเพราะมันเป็นอวิชา มันไม่มีกามราคะ

ส่วนกามราคะนี้เป็นนางคันทหา นางอรคินี เป็นลูกของพญามาร ตรงนี้พยายามพิจารณา ทำความเข้าใจกับมัน ทำความเข้าใจโดยไม่ต้องรีบด่วน พยายามใคร่ครวญและใช้ความรอบคอบของเรา ความรอบคอบของเรามันจะเป็นงานนะ มรรคมันจะหมุนโดยธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของมันถ้ามรรคมันเกิดขึ้นมานี้ นั่นนะธรรมฝ่ากิเลส ถ้าธรรมฝ่ากิเลส ครึ้น ในหัวใจนะ ชั้นนี้ขาดออกไปเลย จิตนี้หลุดออกไปว่างหมดเลยนะ นั่นนะ ธรรมฝ่ากิเลสโดยสังขธรรม สังขธรรมเกิดขึ้นมาด้วยความเพียรของเรา การแสวงหา การสะสมขึ้นมา

การที่เราสะสมขึ้นมา มันสะสมมาก เมฆหมอกเวลามันจะมารวมตัวกัน กว่า จะเป็นฝนตกลงมาได้ มันต้องรวมตัว พอน้ำหนักของมัน มันถึงจะเป็นไป อันนี้ก็เหมือนกัน เราใคร่ครวญของเราตลอดไปนี้ เราสะสมธรรมไง สะสมปัญญา สะสมความคิด ความรู้สึกของเรา นี่มันเป็นภายใน สะสม วิปัสสนาครั้งหนึ่ง มันก็ปล่อยไปครั้งหนึ่ง มันไม่ขาด เพราะว่า กำลังของกิเลสมันยังมีอำนาจอยู่ กำลังของกิเลสมันเหนือกว่ามันยัง สงวนตัวมันไว้ แต่ถ้าธรรมมันรวมตัวกันด้วยมัชฌิมาปฏิปทา มันจะขาดออกไปนะ แล้วขาดออกไป นี้ฝึกซ้อมได้

การฝึกซ้อมในหัวใจของเรา จะต้องฝึกซ้อมเพราะมันมีเศษ เศษส่วนของขั้น เศษส่วนของความรู้สึกเห็นใหม่ พระอนาคา ๕ ชั้น สิ่งที่เป็น ๕ ชั้นมันละเอียดตรงนี้ ใจ ตรงนี้ ถ้าเราวิปัสสนาเข้าไปอีก มันจะปล่อยวางได้ มันจะรวมใหญ่ปล่อยวาง ปล่อยวาง ปล่อยวาง จนกว่าจับสิ่งใดๆ ไม่ได้ มันไม่มีสิ่งใดเลย มันจะว่างหมดเลย นี่คิด สิ่งที่ดี คิด คิดเพราะความว่ามันว่างมันไม่มีงานทำแล้ว งานเราทำจบสิ้นแล้ว มันก็พอใจ นี่ความว่างอย่างนี้ต้องรักษา ความว่างอย่างนี้มันต้องสงวนรักษา เพราะมันมี อวิชา ปัจจยา สังขารา สิ่งที่เป็น อวิชา ปัจจยา สังขารา เห็นใหม่ ความที่มันไม่รู้ มันเป็นตัวกิเลส สิ่งที่ไม่รู้มันก็ต้องมีความสงสัยในตัวมันเอง

แต่ธรรมเห็นใหม่ ธรรมเป็นความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังไม่ถึงหัวใจของเรา ถ้ายังไม่เกิดขึ้นในหัวใจของเรา เราก็จะไม่รู้สิ่งนี้ ถ้าเราไม่รู้สิ่งนี้เราก็โดนกิเลสมันหลอกเห็นใหม่ อวิชาความไม่รู้ว่าเป็นธรรม มันจะสงวนรักษาไว้ ต้อง

สงวนรักษา ความว่างแบบสงวนรักษาเห็นใหม่ โลกนี้ว่างหมดเลย แต่ตัวเองอยู่ที่ไหน สิ่งที่เป็นตัวตนของเราเนี่ย มันอยู่ตรงนี้ มันเห็นตัวอื่นว่างหมดเลย แล้วมันสงวนตัวมันเองไว้ จะค้นคว้าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ยากมาก ยากเพราะกิเลสมันละเอียดกว่า พญามาร เป็นปู่ย่าตายายของมาร มันมีความชำนาญเห็นใหม่

มันจะล่อหลอกให้เราเข้าใจว่า ตรงนี้เป็นธรรม ตรงนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม ว่างแล้วมีความสุขแล้วเป็นธรรม แต่ในเมื่อเป็นธรรมขึ้นมาทำไมไม่มีความสุข ทำไมไม่มีความสุขออกมา มีความสุขของมัน มันมีความสุข มีความหวั่นไหวในหัวใจ หัวใจนั้นหวั่นไหว เพราะมันเป็นอวิชชา มันเป็นมาร มารเป็นกิเลสเห็นใหม่ สิ่งที่เป็นกิเลส แต่กิเลสอย่างละเอียดนะ กิเลสในกามราคะนี้มันรุนแรง มันทำให้ใจเราฟุ้งซ่าน ทำให้ใจเราต้องต่อสู้ เหมือนน้ำป่า น้ำป่าที่มันโชนลงมาจากเขา เราต่อสู้กับสิ่งนั้นมา เราเห็นสิ่งนั้นเราก็คาดหมายว่า สิ่งนี้ จะต้องไปทำแบบนั้น สิ่งที่ทำแบบนั้นเราใช้เครื่องมือที่หยาบไป จับของละเอียด เราถึงจับไม่เห็นของละเอียด สิ่งที่เป็นของละเอียดต้องเป็นเครื่องมือที่ละเอียด จึงจะเข้าไปจับของที่ละเอียดได้ เครื่องมือหยาบๆ เห็นใหม่เราใช้ขั้น ใช้ความคิด ใช้สังขารขั้นในการคิดการปรุงการแต่ง

เราใคร่ครวญสิ่งนี้มา สิ่งนี้เราใช้มาตลอดแล้วเราจะใช้สิ่งนั้นไป มันไม่สมควรกัน มันก็จับต้องสิ่งนั้นไม่ได้ มันก็เลยหลบไป หลบซ่อนตัวอยู่ในตัวมันเอง มันปล่อยวางเข้ามาทั้งหมดเห็นใหม่ ปล่อยวางขั้น ปล่อยวางสิ่งที่เป็นเครื่องมือออกไปหากิน ปล่อยวางเข้ามาด้วยอำนาจของธรรม ธรรมฝ่ากิเลส ฝ่าสิ่งที่ว่าฝ่าแล้วมันสืบทอดกันไม่ได้ ถ้าฝ่ากิเลส กิเลสออกจากใจเป็นขั้นๆ เป็นตอน มันสืบทอดกันไม่ได้ สิ่งของมันออกไปหาเหยื่อนั้น มันก็โดนตัดทอนไป ตัดทอนไป มันก็ถอยร่นเข้ามา ถอยร่นเข้าไปเป็นตัวของมันเอง แล้วก็หลบอยู่ที่นั่นแล้วอาศัยสิ่งนั้นไป ให้เราหมุนเวียนหมุนด้วยความงมงายของเรา

เราจะงมงายกับสิ่งที่ว่าเราจะทำอย่างไร จนกว่าเราจับต้องสิ่งนี้ได้ แล้วย้อนกลับขึ้นไป จะเห็นตัวตอของจิต สิ่งนี้เป็นตอ เป็นตัวอวิชชา เป็นตัวพญามาร แล้วปัญญาที่จะใคร่ครวญกับมันนั้น เป็นปัญญาญาณ ญาณอันละเอียดนี้จะใคร่ครวญกับสิ่งนี้ จะต้องใคร่ครวญกันไป อยู่ตรงนั้นเห็นใหม่ ปัญญาอย่างหยาบ เป็นเครื่องต่อสู้อย่างหยาบ ธรรมอย่างหยาบก็เป็นธรรมอย่างหยาบ ธรรมอย่างหยาบขณะต่อสู้ขึ้นมา เรายังต่อสู้เกือบเป็นเกือบตาย เอาชีวิตเข้าแลกมาตลอด แล้วธรรมอย่างละเอียดนี้มันละเอียดขนาดไหน เรา

ต้องใช้ความละเอียดรอบคอบเห็นใหม่ ถึงว่าเป็นสิ่งที่ว่า ละเอียดย่อนมาก สิ่งที
ละเอียดย่อนในหัวใจของเราจะเห็นคุณค่าของใจอย่างนี้ไ้

เวลาใจมันปล่อยวางสิ่งต่างๆ เข้ามานี่ มันปล่อยวางด้วยปัญญาญาณที่มันต่อสู้อ
แล้วมันปล่อยวางเข้ามา กับตัวมันเองจะปล่อยอย่างไรนี้ ต่อสู้กันไปจนถึงที่สุด มันปล่อย
วางได้ มันขาดออกไปเห็นใหม่ มันพลิกออกไป สิ่งทีมันปล่อยวางต่างๆ เข้ามา ปล่อย
วางขั้นเข้ามานี่ ใจมันก็เป็นตัวมันเอง มันรับรู้มาตลอดเลย แต่ตรงนี้แล้วทำลายหมด สิ่ง
ทีทำลายหมด เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงบอกว่า บุคคล ๘ จำพวก
เห็นใหม่ มรรค ๔ ผล ๔ นะ นี้ ๘ จำพวก นี้เป็นผู้ที่ก้าวเดิน เป็น สัพเพ ชมมา อนตฺตา สิ่ง
ทีเป็น สัพเพ ชมมา อนตฺตา คือ ธรรมทีก่อตัว เมฆหมอกต้องก่อตัวต้องสะสมขึ้นมา
แล้วก่อตัวจนเกิดฝนฟ้า เกิดความเป็นจริง แล้วต้องผ่าลงไปทีกิเลส ปล่อยออกไป มรรค
๔ ผล ๔ ทำไมต้องเป็นนิพพาน ๑ ละ

เพราะ สัพเพ ชมมา อนตฺตา นี้กาลสภาวะของมันนี่เห็นใหม่ มันรวมตัวขึ้นมา
มันสัมปยุตเข้าไป แล้วมันวิปยุตคลายออกมานี้จิตดวงนี้รับรู้เป็นขั้นๆ ขึ้นมา จนถึงที่สุด
แล้ว ทำลายตัวมันเอง ตัวมันเองก็ต้องทำลาย มันถึงเป็นนิพพาน ๑ เห็นใหม่ ถึงนิพพาน
แล้วจบ จบในการสมมุติ ในการเป็นธรรม สิ่งทีเป็นสภาวะธรรมนี้ เป็น สัพเพ ชมมา อนต
ตา ธรรมทีในการประพฤติปฏิบัติ ธรรมในการทีว่าครูบาอาจารย์สั่งสอนมา องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาก็แสดงธรรม ศีล สมาธิ ปัญญา ทาน ศีล ภาวนา
เพื่อจะให้เราก้าวเดิน สิ่งนี้เป็นการสะสมขึ้นมาแล้วเกาะไม่ได้ไ้ ถ้าเราเกาะสิ่งนี้เห็นใหม่
เรามาด้วยรถด้วยลา ถ้าเราไม่ทิ้งรถทิ้งลาไว้ทีจอดแล้วเรารับขึ้นมาบนศาลา เราจะมาทีนี้
ไม่ได้เลย

นี่ก็เหมือนกันใน สัพเพ ชมมา อนตฺตา สภาวะธรรมทีเราใช้นี้ มันเหมือนรถเห็น
ใหม่ มันเป็นพาหนะทีจะทำให้จิตนี้เข้าถึงตัวมันเอง จะเข้าถึงตัวมันเองจนถึงที่สุดนะ
ปล่อยวางกามภพเข้ามาแล้ว ก็เป็นตัวของตัวเอง แล้วต้องทำลายตัวมันเองด้วย ถ้าไม่
ทำลายตัวมันเอง มันปล่อยวางเขาเข้ามาแล้ว มันจะยึดมันเห็นใหม่ อุตทานุทฺธิสุตท่าย
อยู่ที่ตัวอวิชชา สิ่งทีเป็นอวิชชาเพราะเห็นสภาวะว่างหมด สิ่งต่างๆ ว่างหมดเลย แล้วคิด
ในตัวมันเอง นี้เวลาความว่างเห็นใหม่ ในธรรมชาติ ในอวกาศ มันก็ว่างของมัน แต่มัน
ไม่มีความรู้สึก เพราะมันไม่มีจิต มันไม่รับรู้ต่างๆ

แต่ความว่างของเรา เรารู้ เราปล่อยวางเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา เรารู้เพราะเราปล่อยวางเห็นใหม่ ตัวจิตเป็นตัวรับรู้ แล้วตัวรับรู้ตัวนี้ มันรองรับสภาวะธรรม ภาชนะที่จะใส่ธรรม ภาชนะที่จะใส่กับธรรมได้ จะเป็นใจของสัตว์โลก สัตว์โลกถึงมีหัวใจ จิตปฏิสนธิตัวนี้สำคัญที่สุด จิตตัวต่างๆ อาการของขันธ อาการต่างๆ นี้ เป็นอาการที่ว่ามันส่งออกไปแล้วรับรู้ใจ อาการของปัญญา อาการของสังขาร อาการของเวทนานี้ เป็นอาการของใจ เป็นอาการของขันธเห็นใหม่ ไม่ใช่หัวใจ ถ้าเป็นตัวใจนี้มันปล่อยอาการต่างๆ เข้ามาแล้วจะเป็นตัวมัน

สิ่งที่เป็นตัวมัน คือตัวธาตุรู้เฉยๆ ธาตุ ๖ ธาตุนี้เป็นธาตุรู้ รู้แต่สื่อเป็นขันธไม่ได้ ย้อนกลับเข้ามาอดีตานุปฏิสนธิตัวนี้ ทำลายตัวนี้ออกไป ถ้าทำลายตัวนี้ออกไปเห็นใหม่ ในอวกาศเขาวางแต่เขาไม่รู้ตัวมันเอง แต่ในนิพพานว่างแต่รู้ตัวเอง รู้ว่าสิ่งต่างๆ ว่างหมด รู้ในสภาวะของมัน รู้สภาวะของนิพพานนั้นปล่อยวางสิ่งต่างๆ เข้ามา แล้วจะมีความสุขในใจดวงนั้น ธรรมคำกลุ่สโดย สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา มรรค ๔ ผล ๔ นี้เกิดขึ้นเห็นใหม่ มรรค ๔ ผ่าลงไปเป็น ผล ๔ ออกมาเป็นนิพพาน ๑ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ถึงเป็นสภาวะธรรม ธรรมที่เหนือโลก เอโกธัมโม ธรรมอันเอก

ในสภาวะของโลกนี้ ธรรมเป็นของคู่ทั้งหมด มีคู่กับสว่าง ทุกข์คู่กับสุข ความไม่พอใจคู่กับความพอใจ สิ่งนี้เป็นของคู่กันมันถึงสืบต่อกัน แล้วมันถึงแย่งผลงานกันตลอดไป ถ้ากิเลสอยู่ในหัวใจมาก มันจะเหยียบย่ำทำลายใจให้มีแต่ความทุกข์ยาก ความทุกข์ของใจเพราะกิเลสของเรามันเผาใจ เราไม่เข้าใจสิ่งนี้ เราคิดว่าเราเกิดมาทุกข์ยาก เพราะเราเกิดมาแล้วเราไม่มีอำนาจวาสนา เราถึงไม่สมความคาดหมายของชีวิตเรา อันนั้นมันเป็นความคาดหมายเห็นใหม่ ยิ่งคาดหมายขนาดไหนมันก็ทุกข์ จะทุกข์มากทุกข์น้อยอยู่ที่ใจยึดมั่น ถือมั่นกับสิ่งนั้น เป็นเรื่องของกิเลส จะคนมั่งมีศรีสุขขนาดไหนเห็นใหม่

ในสมัยพุทธกาล พระที่ออกบวช ออกบวชมาเป็นพระนี้เห็นใหม่ ออกมาจากกษัตริย์ก็มี สำเร็จเป็นพระอรหันต์ก็มี ออกมาจากคนเข็ญใจคนทุกข์ยากก็มี สำเร็จเป็นพระอรหันต์ก็มี ถ้าถึงเป็นพระอรหันต์แล้วนี้ ถึงที่สุดแล้วถึงเหมือนกัน ถ้าถึงเหมือนกันเห็นใหม่ ใจมันจะไปเทียบเคียงกับสิ่งนั้นได้อย่างไร จะทุกข์ยาก จะยากจนเข็ญใจ ถ้าเราปฏิบัติธรรมถึงที่สุดแล้ว มันก็เป็นความสุขของใจเหมือนกัน จะมั่งมีศรีสุขขนาดไหน ถ้า

ประพฤติกปฏิบัติมาแล้ว ก็จะต้องมาถึงจุดนี้เหมือนกัน นี่เสมอภาคกันด้วยหัวใจ เพราะคน
ทุกขคนยากก็มีใจ คนมั่งมีศรีสุขก็มีหัวใจ หัวใจเหมือนกัน

หัวใจเท่านั้นเป็นการสืบทอดเป็นการสัสมผัสศาสนา หัวใจเท่านั้นเป็นภษณะ
รองรับธรรม แล้วรองรับธรรมเห็นใหม่ จากโศคปัดติมรรค สกิทาคามรรค อนาคา
มรรค รองรับสภวธรรม อรหัตตมรรคนี้ตัวมันเอง ตัวหัวใจนั้นต้องทำลายตัวหัวใจนั้น
เห็นใหม่ ถ้าตัวหัวใจที่ทำลายนั้นมันไม่ต้องเป็นภษณะ มันเป็นธรรมเอง จากเดิมเป็น
ภษณะ คือใจไปรับรู้สภวธรรม รับรู้สภวธรรมเข้ามาตลอดเป็นชั้นเป็นตอนเข้ามา ถึง
ที่สุดแล้ว ตัวเองเป็นตัวธรรม เป็นตัวของธรรม ตัวภษณะหายไป เป็นธรรมล้วนๆ ใจ
ธรรมอันนี้อยู่ในหัวใจเห็นใหม่ แล้วจะไม่ต้องเกิดไม่ต้องตายอีกเลย ไม่ไปเกิดอีกก็จะไม่
มีการตาย

แต่ในชาติปัจจุบันนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปรินิพพานไป ตั้งแต่ท่าน
ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาตั้งแต่วันวิสาขะ ๔๕ ปี อาศัยชั้นนี้ เป็นประโยชน์กับโลก สั่งสอนโลก
ให้โลกนี้ได้รับรู้เป็นทางก้าวเดิน ปฏิปทาเครื่องดำเนิน ปฏิปทาเป็นข้อวัตรปฏิบัติให้ใจนี้
ดำเนินเห็นใหม่ ใจนี้เป็นนามธรรม ถ้าเป็นนามธรรม มันไม่มีสิ่งใดๆ เป็นข้อวัตร เป็นที่
เครื่องหมาย เป็นเป้าหมาย มันจะทำสิ่งใดให้เป็นประโยชน์ มีวัตรปฏิบัตินี้เป็นเป้าหมาย
สิ่งที่เป็นเป้าหมายนี้ เป็นทางให้เคลื่อนดำเนินไป ดำเนินไปถึงที่สุดแล้วก็ปรินิพพานไป
แต่พอกลุสตายตั้งแต่วันวิสาขบูชา นั้น จิตนี้จะไม่เคยตายอีกเลย

เวลามันออกจากร่างไปพร้อมกับสติสมบุรณ์เห็นใหม่ เป็นสติสมบุรณ์ สติกับใจ
นั้นเป็นอัตโนมัตติ ถ้าจิตมันจะหลุดออกไปจากใจนี้ สติมันพร้อมมันจะเคลื่อนไปไหนมัน
ก็พร้อม เวลามันผลอเห็นใหม่ เวลาเราผลอ ผลอเพราะมันเป็นขั้น ผลอเพราะมันเป็น
โลกมันไม่เกี่ยว แต่เวลาจิตมันจะพลิกออก หลุดออกไปจากใจ หลุดออกไปจากร่างกายนี้
มันพลิกออกไป พอมันพลิกมันเคลื่อนมันไหวตัว สิ่งที่ไหวตัวมันก็ไหว มันก็ไปทำให้สติ
ไหวขึ้นมา ให้สติให้ความรู้สึกไหวขึ้นมา มัน ไปพร้อมกันนะ

แล้วมันจะผลอไปที่ไหนนะ จิตจะมีความพลิกแพลงขนาดไหน สติสมบุรณ์
ตลอดไป แล้วมันตายใหม่ มันไม่ตาย มันหลุดออกไป ออกจาก ภราหะเว ปัญจักขันธา
ขั้นที่นี้เป็นภระ ธาตุขั้นนี้เป็นภระเป็นการสืบทอด เป็นสมมุติโลกที่อวิชามันเป็นเหยื่อ
ออกหากิน แต่พระอรหันต์ก็อาศัยขั้นนี้ออกไปเหมือนกัน อาศัยขั้นนี้ ขั้นอันหนึ่งเป็น

ชั้นฆราวาส เป็นเครื่องการบีบรัดเป็นการเอาเปรียบเป็นการต่อสู้กันต่างๆ นี่เป็นชั้นฆราวาส เป็นของสัตว์โลก แต่ชั้นของพระอรหันต์เห็นใหม่ ชั้นนี้เป็นชั้นที่สะอาด ชั้นที่บริสุทธิ์ เพราะธรรมผ่ากิเลสมาเป็นชั้นๆ สิ่งที่ผ่ากิเลสขึ้นมาแล้ว มันเป็นความสะอาด เห็นใหม่ แล้วใช้ขึ้นมา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงว่า ๔๕ ปี มีแต่ความเมตตา สั่งสอนสัตว์โลก อยากให้สัตว์โลกรู้สภาวะธรรมอันนี้ไง เพราะเกิดขึ้นมาแล้วมีโอกาส ๒,๕๐๐ กว่าปีมานี้ เวลาล่วงเลยมานี้ คนที่ตายไปแล้ว เขาก็ไม่มีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติอีก เว้นไว้แต่ผู้ที่ทำ ประพฤติปฏิบัติแล้วสมประโยชน์ สมมรรค สมผล อันนั้นเขาได้ผลของเขาไปเห็นใหม่ แล้วนี่มันก็ถึงเวลาของสัตว์โลก ถึงเวลาของสัตว์ที่ยังมีกิเลสอยู่นี้ มันมีสภาวะธรรม มันจะร้อน มีตะแกรงร้อนให้เราผ่านพ้นออกไปได้ ผ่านพ้นเห็นใหม่ ร้อนออกมาเป็นความบริสุทธิ์ สิ่งที่เป็นกามให้มันติดไว้อยู่ในตะแกรงนั้น ตะแกรง คือ วัฏฏะ เราเกิดในวัฏฏะ วัฏฏะก็ร้อนเรา เราก็เวียนตายเวียนเกิด ไม่มีตะแกรงร้อน ธรรมะนี้เป็นตะแกรง

ธรรมะนี้เป็นสิ่งที่ว่า กลั่นกรองเราไว้ ถ้าเราเห็นคุณค่าของมันนะ ชีวิตนี้ถึงว่า ปัจจัยเครื่องอยู่อาศัยนั้น หามันพออยู่พอกิน สิ่งที่อยู่พอกิน เครื่องอยู่อาศัยเลี้ยงชีวิตนี้ ไว้ให้ได้ประพฤติปฏิบัติ การประพฤติปฏิบัติเวลามันมีความทุกข์ความยากขึ้นมา ก็ต้อง กัดฟันทน กัดฟันเพราะงานนี้เป็นงานเหนือโลก เรื่องของโลกเขาเห็นใหม่ คนทำงาน อาบเหงื่อต่างน้ำ เวลาเขาทำงาน เขายังทุกข์ของเขาเลย ทุกข์นั้นทุกข์ประจำโลก ทำไม เขายังทำของเขาได้ เขาทำได้เพราะเขาต้องการผลประโยชน์ เขาต้องการเงินตราเห็น ใหม่ แต่ของเรานี้ประพฤติปฏิบัติเพื่อจะฆ่ากิเลส สิ่งที่จะฆ่ากิเลส กิเลสมันอยู่ที่ใจ งานของเราจะทุกข์ยากขนาดไหน มันต้องทำได้ เอาชีวิตเข้าแลกใจ

ถ้าเรามีความมุมานะ มีความตั้งใจ มีความตั้งใจ กำลังใจมันเกิด กำลังใจเกิดเห็น ใหม่ ถ้ากำลังใจเกิด ผลของใจมันจะเกิดถ้ากำลังใจอ่อนแอ ถ้ามีความอ่อนแอ มีความคิด ท้อถอย มันจะทอนกำลังใจ ทอนกำลังใจเห็นใหม่ กิเลสอยู่ที่ใจ อวิชชาที่อยู่ใจ เวลามัน ทอนกำลังใจขึ้นมา มันก็เป็นความสุขของกิเลสสิ กิเลสมันยิ้มแย้มแจ่มใส เพราะว่าจิต ดวงนี้อยู่ในอำนาจของเรา จิตดวงนี้เป็นจี๊ข้า เป็นอยู่ในอำนาจของเรา จะพ้นจากเราไป ไม่ได้ เพราะเวลาเราหลอกหน้อยเดียวมันยังอ่อนแอเห็นใหม่

แต่ถ้าความเพียรเรานี้ กิเลสมันจะหลอกขนาดไหน มรรคผลนิพพานไม่มีแล้ว เว
 ถ้าเวลาผ่านไปแล้วเราทำไปเสียเปล่า อันนั้นกิเลสหลอก กิเลสพูดเราไม่เชื่อมั่น เรา
 พยายามเดินจงกรมของเรา เราพยายามสร้างสมของเรา องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
 บอกไว้ในพระไตรปิฎก ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ผู้ที่ปฏิบัติสม่ำเสมอ ความสม่ำเสมอเห็น
 ใหม่ ผู้ที่ปฏิบัติเสมอนี้ สิ่งนี้เป็นการทอน ในการประพฤติปฏิบัติมากที่สุดเลย มากเพราะ
 อะไร เพราะคนเรานี้ ทำไม่สมควร ทำไม่สมคุดใจ ไม่สมคุดตลอดไป ใจมันคลอนแคลนก็
 ได้ เวลามันคลอนแคลนก็คลอนแคลนไปตามอำนาจของกิเลส

ใจมันคลอนแคลนนั่นมันเรื่องของกิเลส แต่ความเพียรของเราเป็นเรื่องของเรานี้
 เป็นเรื่องของเราเห็นใหม่ เป็นเรื่องของธรรม ถ้าธรรมมันรวมตัว มันทำได้ มันต้อง
 รวมตัว ถ้ารวมตัวขนาดไหนมันฝ่าได้ มันฝ่ากิเลส ธรรมนี้ฝ่ากิเลส แล้วจะเห็นเอง เห็นว่า
 เวลาบรรคสามัคคีนี้ มันสามัคคีขนาดไหน มัน อ่อนะ มันร้อง อ้อ ขึ้นมาในหัวใจ ถ้าถึง
 อ้อ ขึ้นมา มันก็จะผ่านไป ผ่านไป สังโยชน์ขาดเป็นชั้นๆ เลย เห็นสังโยชน์ขาดออกไป
 ชั้นชั้กับจิตแยกออกจากกัน แล้วตัวของจิตมันจะปล่อยวางขนาดไหน สภาวะธรรมนี้มัน
 เกิดขึ้นมาจากใจดวงนั้น ใจดวงนั้นรู้จักใจดวงนั้น ผลประโยชน์กับใจดวงนั้นเห็นใหม่
 แล้วใจดวงนั้นพุดถึงใจดวงนั้น

ผู้ปฏิบัติ เราก็มองใจ ใจในหัวใจของเรานี้เป็นของเรา สิ่งที่เป็นของเราเห็นใหม่
 ประพฤติปฏิบัติถึงซึ่งมรรคผลนิพพาน นั่นก็คือใจของเรา เห็นใหม่ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ
 ถึงเป็นธรรมส่วนบุคคลใจ ธรรมสาธารณะนั้นเป็นสภาวะธรรม ธรรมชาตินี้เป็นธรรม ศา
 สนะเป็นสภาวะธรรมต่างๆ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นศาสตาวงธรรมไว้ให้
 เราก้าวเดิน แต่ธรรมของเรา ถ้าเกิดขึ้นมานี้ มันเกิดขึ้นมาจากใจ ถ้าใจของเราเกิดขึ้นมานี้
 มันเป็นธรรมส่วนบุคคล ธรรมส่วนบุคคล คือ ธรรมในหัวใจของเรา แล้วจะเป็น
 ประโยชน์เห็นใหม่ อัตตา หิ อัตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

ถ้าตนทำใจของเราพ้นออกจากกิเลสได้ มันจะเป็นความสุขของใจดวงนั้น มัน
 เป็นที่พึ่งของตนแล้ว มันจะไม่เบียดเบียนใครหรอก แล้วมันจะเป็นผลประโยชน์ใจ สิ่ง
 เป็นผลประโยชน์เห็นใหม่ คนที่เข้าใจ คนที่ตาไม่บอดจะเห็นสิ่งต่างๆ จะใช้ชีวิตในโลก
 ใช้ไปตามเรื่องของโลกเขา เพราะเป็นคนตาไม่บอด คนที่มีกิเลสเป็นคนตาบอดเห็นใหม่
 คลำแต่ชีวิตไป คลำไป แล้วก็คาดหมายไปเห็นใหม่ คลำต่างๆ ไปจะเป็นอย่างนั้น ๆ

เพราะตาบอด ไม่เห็นสภาวะธรรม จะคล้อย่างนั้นไป แต่ถ้าธรรมผ่ากิเลสนะ สภาวะธรรมมันเกิด ถ้าไม่เกิด มันผ่าไม่ได้ ถ้าผ่าไม่ได้สังโยชน์ก็ขาดไม่ได้ ถ้าสังโยชน์ไม่ขาด แล้วอะไรจะหลุดออกไปจากใจ ถ้าไม่มีอะไรหลุดออกไปจากใจ ใจนั้นก็เป็ใจโดยอวิชชา โดยธรรมชาติของมัน เพราะปฏิสนธิจิต เห็นไหม จิตเกิดขึ้นมาพร้อมกับกิเลสแต่ สภาวะธรรมที่ปฏิบัตินี้ พากิเลสเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป จนถึงที่สุดนะ กิเลสผ่าธรรมจนถึงที่สุดแล้ว สิ้นสุดการประพฤติปฏิบัติ เอวัง